

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ СТРУМИНИ

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СТРУМИНИ 2014-2020 г.

*/ Приет с Решение № 745 от Протокол № 51/02.09.15 год., , изм. и доп. с Решение № 142
от Протокол № 15/29.09.2016г. на ОбС Струмицил /*

Септември 2014 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съкращения	2
Въведение	5
I. АНАЛИТИЧНА ЧАСТ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ /ОПР/.....	7
1. Общ профил на общината	7
2. Стопанска сфера	12
3. Социална сфера	23
4. Инфраструктурно развитие	31
5. Екологично състояние	32
6. Усвояване на средствата от ЕС	33
7. Актуализиран SWOT анализ	35
II. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ.....	38
1. Стратегия за устойчиво местно развитие	38
2. Индикативна финансова таблица и програма за реализация на ОПР.....	52
3. Показатели за наблюдение и оценка на ОПР	55
4. Действия по наблюдение и оценка на ОПР	56
5. Партньорство, информация и публичност	57
6. Отговорност и институционална отговорност.....	57
Приложения	
Литература	

Съкращения

АМ	Автомагистрала
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕС	Европейски съюз
ЕТК	Европейски транспортен коридор
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗЗ	Защитени зони
ЗРР	Закон за регионално развитие
ЗТ	Защитени територии
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
КИН	Културно-историческо наследство
МИЕТ	Министерство на икономиката, енергетиката и туризма
МИГ	Местна инициативна група
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРР	Министерство на регионалното развитие
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МСП	Малки и средни предприятия
НЕМ	Национална екологична мрежа
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НУ	Начално училище
НЦТР	Национален център за териториално развитие
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОДЗ	Обединено детско заведение
ОП	Оперативна програма
ОПДУ	Оперативна програма "Добро управление"
ОПИК	Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност"
ОПКБИ	Оперативна програма "Конкурентоспособност на българската икономика"
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж"
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	Оперативна програма "Региони в растеж"

ОПРЧР	Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"
ОПТ	Оперативна програма "Транспорт"
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОУ	Основно училище
ОУПО	Общ устройствен план на община
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПЧП	Публично-частни партньорства
РИОСВ	Регионална инспекция за околна среда и води
РПМ	Републиканска пътна мрежа
РПР	Регионален план за развитие
РПРЮЗР	Регионален план за развитие на Югозападен район на планиране - ниво 2
СОП	Специални образователни потребности
СОУ	Средно общообразователно училище
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ТИ	Техническа инфраструктура
ТСБ	Териториално статистическо бюро
ЦДГ	Целодневна детска градина
ЦМДТ	Център за междуетнически диалог и толерантност
ЦСМП	Център за спешна медицинска помощ
ЮЗРП	Югозападен район на планиране от ниво 2
SWOT	Силни страни (strong), слаби страни (weak), възможности (opportunities) и заплахи (threats)

Въведение

Общинският план за развитие /ОПР/ на Община Струмияни за периода 2014 – 2020 г. е приемник на първия общински план за развитие през периода 2007 – 2013 г. Планът за 2014 – 2020 г. е създаден за да продължи функцията си на основен общински документ за ориентиране и координиране на общинското развитие през втория планов период в контекста на членство на България в ЕС.

Заемайки четвъртото йерархично ниво в регионалното планиране под Националната стратегия за регионално развитие /НСРР/ 2012-2022 г., плана за развитие /РПР/ на Югозападния район на планиране /ЮЗРП/ и Областната стратегия /ОСР/ на област Благоевград, ОПР на Струмияни следва логичния и хронологичния ред за определяне на средносрочните цели и приоритети за развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциала на общината. В този смисъл ОПР на Струмияни 2014-2020 г. Продължава процеса на еволюционно развитие чрез надграждане над плана от 2007 – 2013 г., без да се извършват радикални промени. Още повече, че част от проектите, които се финансират със средства от ЕС продължават и през периода 2014 – 2020 г. Друга препоръка е подобряване на активността за развитие на междуобщинско сътрудничество за съвместно развитие на общините с общи интереси. В новия ОПР на Струмияни се търси материализация на неоползотворения общински потенциал в секторите на селското стопанство, преработващата промишленост и туризма. Развитието и на трите сектора изисква съвместни усилия както на съседните общини, така и на област Благоевград като цяло.

Ключовите промени в стратегическата рамка за новия планов период 2014 – 2020 г. са свързани с Стратегия „Европа 2020” и „Териториален дневен ред на ЕС - 2020”, както и българските им интерпретации в Националната програма за развитие „България 2020”. Стратегия „Европа 2020” въвежда запомняща се формула за развитие през следващия планов период: „...интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж”¹. За първи път ЕС си поставя добре формулирани цели с количествени измерители. Съобразявайки се с членството в ЕС, България е поела съответни ангажименти да приложи целите на ЕС в конкретните планови документи. Поради това Община Струмияни залага в своя ОПР цели, които съответстват на целите на ЕС. Основните промени в ОПР 2014 – 2020 г. на Струмияни се определят от няколко ключови фактора:

1. Членството на България в ЕС,
2. Усилия на България да преодолее въздействията от кризата чрез преосмисляне на приоритетите, целите и мерките за пълно и ефективно усвояване на националните и средствата от ЕС,
3. Промяна на политиката и прилагане на маркетингови мерки за привличане на инвестиции и създаване на устойчиви работни места,
4. Съответствие на целите и мерките в ОПР на Струмияни за 2014 – 2020 г., на целите и мерките, регламентирани в стратегическите документи на европейско, национално и регионално ниво².

ОПР на Струмияни ще продължи да обвързва сравнителните предимства и потенциала на общината с визията, целите, приоритети и мерките, насочени към постигане на по-висок жизнен стандарт и устойчиво развитие на общината.

Действащият до края на 2013 г. общински план е оценен като адекватен на потенциала и потребностите на общината, но е успял частично да реализира целите си. Главната стратегическа цел на ОПР Струмияни в ОПР 2007 – 2013 г. е: **«Устойчиво и балансирано**

¹ Стратегия „Европа 2020”.

² Стратегията „Европа 2020”, Националната програма за реформи на Република България 2010-2013 г. (в изпълнение на стратегия „Европа 2020”, Областна стратегия за развитие на област Благоевград 2005 -2015 г.

развитие на общината, чрез опазване и съхраняване на околната среда и развитие на туризма.³

Приети са следните приоритети и цели:

ПРИОРИТЕТ 1 Създаване на устойчива заетост и позитивна промяна в демографските тенденции чрез опазване и валоризиране на природното и културното наследство, чрез поддържане на хармонична и съхранена околна среда и развитие на местния потенциал за туризъм.\

Цел 1.1. Опазване и валоризиране на природното и културното наследство и развитие на туризма в община Струмьяни.

Цел 1.2. Поддържане на хармонична и съхранена околна среда и устойчиво използване на природните ресурси.

ПРИОРИТЕТ 2 Повишаване конкурентоспособността на местната икономика чрез повишаване на достъпа до модерни технологии, внедряване на иновации и информация и знания:

Цел 2.1. Повишаване конкурентоспособността на местния бизнес, създаване на благоприятна бизнес среда за привличане на инвестиции и осигуряване на заетост на населението.

Цел 2.2. Подобряване на условията за развитие на традиционно и алтернативното земеделие на основата на ефективни технологии, сортове и породи, както и развитие на възможностите за биологично земеделие.

ПРИОРИТЕТ 3 Подобряване качеството на живота на гражданите на община Струмьяни чрез подобряване и развитие на техническата и социалната инфраструктура, като фактор за привличане на инвестиции и усъвършенстване на бизнес – средата и повишаване възможностите за реализация на младите хора.

Цел 3.1. Доизграждане, модернизиране и поддържане на техническата инфраструктура в съответствие с европейските стандарти.

Цел 3.2. Създаване на благоприятни условия за труд, отдих и бизнес на територията на общината.

ПРИОРИТЕТ 4 Развитие на местното самоуправление, взаимодействието и партньорството между различните институции и организации и трансграничното сътрудничество.

Цел 4.1. Развитие на капацитета на местните институции и гражданските организации, прозрачност и публичен контрол в местното самоуправление, работа в партньорство.

Цел 4.2. Развитие на трансграничното сътрудничество между двете общини /Струмьяни и Берово/, осигуряващо хармонично развитие на територията и хората.

Представените приоритети и цели на Община Струмьяни от ОПР 2007 – 2013 г. са анализирани в първата част на новия ОПР 2014 – 2020 г., за да се определят постиженията на общината и промените, които са настъпили в резултат на социално-икономическите промени в ЕС, страната и общината.

Новият ОПР на Струмьяни 2014-2020 г. е за период от 7 години. Той е период, поставящ на изпитание всички нива на планиране от ЕС до общината и нейните населени места. Този планов период допълнително се характеризира и с някои основни промени в социално-икономическото състояние на общината:

³ ОПР на Община Струмьяни за 2007 – 2013 г.

1. Промени в демографската картина, от които най-голямата е намаление и застаряване на населението,
2. Категорично залагане висока конкурентоспособност,
3. Уязвимост на населението от наводнения, засушавания, пожари и др.
4. Повишаване на енергийна независимост чрез използване на алтернативни източници на енергия.
5. Значително разширяване на съвместната работа със съседни общини от страната и чужбина и трайно разширяване на трансграничните контакти.
6. Недостатъчен административен капацитет на персонала за управление на общинските процеси.

Следвайки принципа за приемственост, новият ОПР запазва визията и стратегическата насоченост на стария план за развитие /ОПР 2007 – 2013 г./, като го надстроява с приоритети, цели и мерки, гарантиращи съответен принос на община Струмяни към националните ангажименти по „Европа 2020“.

На базата на принципите: партньорство, прозрачност и публичност новият ОПР в по-голяма степен изразява интересите на населението си, гражданското общество, бизнеса и т. н. Новият общински план се основава на подробното изследване на съществуващото социално-икономическо състояние в община Струмяни. Вместо класическата структура на подобни анализи, които заемат излишно големи обеми в стратегическите планови документи, тук са проследени само най-динамичните и важните компоненти на средата: социално-икономически показатели, динамика и структура на населението, развитие на икономиката и др. Ограничената статистическа информация е компенсирана с оценки на тенденциите и потребностите към настоящия момент на фона на област Благоевград и Република България.

В съдържанието на ОПР 2014 – 2020 г. е включен индикативен разчет на необходимите финансови ресурси за реализация на целите /индикативна финансова таблица/.

Новият ОПР на Струмяни е представен в два условно обособени раздела:

- Аналитична част, в която се прави анализ на съществуващото социално-икономическо състояние и се правят изводи за бъдещето и
- Стратегическа част, в която се обсъждат обновени и допълнени приоритети, цели, мерки, индикативна финансова таблица, показатели за отчитане и система за мониторинг.

I. АНАЛИТИЧНА ЧАСТ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ /ОПР/

1. Общ профил на общината

Община Струмяни е разположена в област Благоевград, Югозападна България, на юг от гр. София. Тя включва 21 населени места, разположени в прекрасна природна среда. Територията на община Струмяни е 362 км², което е 5,72 % от територията на област Благоевград. Община Струмяни е разположена на източните склонове на Малешевска планина, долината на река Струма и малка част е върху западната част на Пирин. Най-високият връх на територията ѝ е Шаралия - 2171 м н. в.

Община Струмяни има важно геополитическо местоположение. Тя граничи с общините Кресна, Сандански, Банско и Петрич. Западната ѝ граница съвпада с границата на Република България с БЮСР Македония и с община Берово.

Седалището на общината се намира се на 140 км южно от гр. София, на 50 км от областния център Благоевград и на 14 км от гр. Сандански. Разстоянието до границата с Гърция е 33 км и до границата с Македония - 35 км. Основната част /80 %/ от общата площ на общината е с планински релеф, представен от части на Пирин и Малешевска планина. Останалата част от територията е разположена по течението на река Струма, където земята е обработваема.

Община Струмяни се отнася към общините с ниско икономическо развитие, която се характеризира с непълна и недоразвита отраслова структура на производство, силни диспропорции в отделните сектори, но сравнително добра инфраструктура, не добро състояние на общинските пътища и транспортна достъпност и др. На фиг. 1 е представена карта на община Струмяни.

Общината включва в своите граници административния център Струмяни, от V функционален тип, обхваща 21 населени места с население 5514 жители.⁴

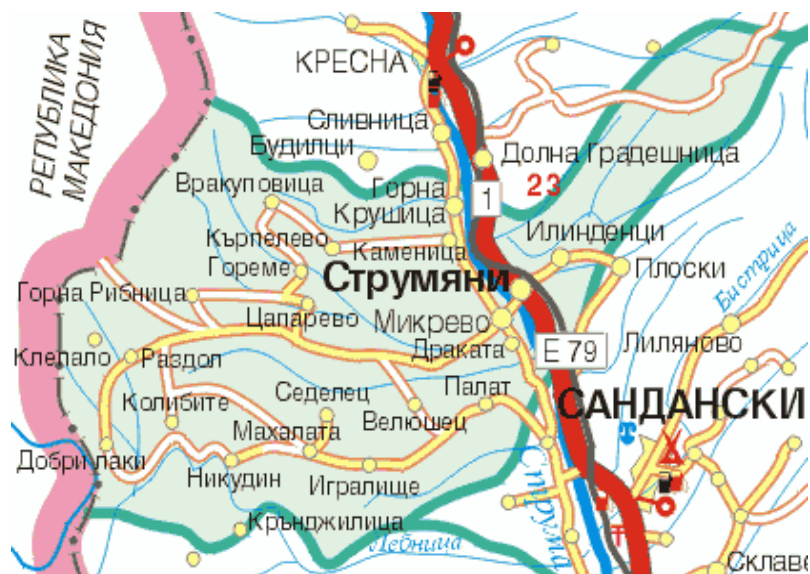
Релефът в по-голямата си част е планински. Той заема около 80 % от територията на общината. По най-високите части придобива алпийски характер, с типичните за него пасища и ливади. Планинският релеф на общината се характеризира с живописни скали и пещери - над 30 бр.

Останалите около 20 % от земите са по долината на р. Струма и нейните притоците. Тези земи са добре усвоени и имат най-голямо значение за интензивното развитие на селското стопанство.

Западната част от територията на общината е разположена върху Малешевска планина. Тя заема около 75 % от общата територия на общината, като главното било на планината се повишава от юг на север и по него е границата с БЮСП Македония.

⁴ НСИ към 31.12.2013 г.

Карта на община Струмяни

Фиг 1. Община Струмяни

Източната част на общината обхваща около 25 % от територията на общината и включва планинските и предпланински части на Пирин планина.

Територията на общината обхваща източните склонове на Малешевската планина, долината на р. Струма и много малко от западните части на Пирин планина. Територията на общината е със значителна разлика в надморската височина от 114-130 м по течението на р. Струма, до 1599,2 м на запад до Малешевската планина и на изток достига в „Конски кладенец” - 2315 м.

Територията на общината попада в Крупнишкия сеизмичен район, което налага предприемането на противоземетръсни мероприятия при строителството на инженерни съоръжения.

Разпределение на територията. Разпределението на територията на община Струмяни е дадено в табл. 1.

Таблица 1
Баланс на територията на Община Струмяни, дка

Общо	Територия по вид							
	Земеделска			Горска	Населени места и др. урбанизирани територии	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
	Общо	в т.ч. обработваема площ	От нея поливна площ					
355190	127006	72065	10011	211903	1636	3715	9334	1596

Източник: Община Струмяни.

Земеделската земя заема 35,8 % от общата територия, а горите – 59,7 %. Поливната площ е едва 13,8 % от земеделската земя. Няма данни за разпределението на горските земи по вид, собственост и т. н.

Климат. Той е типично преходно средиземноморски. Различията са обусловени от разликата в надморската височина - между 100 м и 1000 м надморското равнище. Отчитат се два вида влияния-средиземноморското влияние от юг, по течението р. Струма, и континенталните влияния от север. Средногодишните температури на въздуха са най-високи за България – 13,9-14,4 градуса. Най-ниски са температурите през януари, а най-високи през юли и август. Зимата се характеризира с отсъствие на силен студ, средната температура през януари е 2.5° С, лятото е най-дългият сезон, сухо и топло, със средна температура през юли 24° С. Есента е дълга и топла. Валежите са близо до средното ниво за България - 650 мм годишно. Обичайните ветрове, идващи от юг по течението на р. Струма, са топли. Студените ветрове, идващи от север, са по-редки.

Съществуват различни температурни пояси в зависимост от надморската височина. Климатът е един от основни фактори за развитието на селското стопанство.

Полезни изкопаеми. Общината е бедна на полезни изкопаеми. На територията на общината са открити и се експлоатират находища от мрамор и най-голямото рудно находище на калциев флуорит на Балканския полуостров. Река Струма и нейните притоци се използват за добив на инертни материали.

Почви. Почвената покривка е разнообразна. Причини за това се големите разлики в надморската височина на терена и свързаното с тях почвообразуване. Това обяснява и поясите в разпределение на растителността. Почвите са кисели в района на Малешевска планина и се променят до алкални в полите на Пирин планина. Най-широко разпространение имат канелените и кафявите горски почви, като след тях се нареждат наносните почви.

Води. Община Струмани не е богата на водни ресурси. Основната водна мрежа се състои от притоците на р. Струма. Хидроложките условия на територията на общината са свързани с характеристиката на р. Струма и нейните притоци, чиито водосбори са значителни. Всички реки и потоци са с непостоянен дебит, влияещ се от валежите и сезоните, а при силни валежи имат и пороен характер.

Речните тераси около р. Струма са ясно изразени и навсякъде се използват за нуждите на селското стопанство.

Повърхностните и подземните води са изцяло зависими от климатичните фактори и изменението в състоянието и режима им следват изцяло тяхната промяна.

Пътища. През територията на общината преминават важни пътни артерии от национално значение. През общинският център преминава главен път Е 79 и жп линия София – Атина, както и общински пътища. Гъстотата на пътната мрежа е 0,5 км/кв. км, което е над средното за областта 0,27 км/кв. км, но въпреки това, все още редица села са без асфалтирани пътища и улици. Общо състоянието на пътната мрежа на територията на общината е незадоволително.

Населените места формират равномерна мрежа от 21 села⁵. Най – голямо е с. Микрево с 2276 бр. жители или 41,3 % от цялото население на общината. Две села – Струмани и Илинденци имат над 500 жители, 1 село – Игралище е с над 250 жители, 4 села са с население между 100 и 250 души, 10 села са с население под 100 души и най-накрая 3 села са с население под 10 души, от които 1 село с 1 жител. Средната селищна гъстота е 5,8 селища на 100 км² и е по-голяма от тази за страната, около 4,8. Средното

⁵ НСИ към 31.12.2013 г.

отстояние между населените места е около 3,5 км, което е добра предпоставка за формиране и функциониране на единна жизнена териториално-селищна среда. Урбанистичната структура на общината е равномерна без ясно изразен център, ако се изключи с. Струмјани като център на общината. Икономическият облик на селата е селскостопански, с подчертан самозадоволяващ се производствен характер. В селата липсват възможности за трудова заетост, особено за младите хора.

Местната икономика се развива със сравнително високи темпове. Броят на предприятията през периода 2007 – 2013 г. е увеличен с 18 %, приходите от дейността – 265 %, печалбата – 561 %, заетите – 4,4 %, средната работна заплата 78,1 % и рентабилността върху ДМА - 346 %.⁶ Основа на икономиката са услугите, с най-голям представител търговията и ремонт на автомобили и мотоциклети. На следващо място е преработвателната промишленост, транспорта и селското стопанство. Всички останали сектори заемат малко място в икономиката на общината.

Селското стопанство заема четвърто място в икономиката на общината към края на 2012 г. Показателите за селското стопанство през периода 2007 – 2013 г. са: увеличение на броя на предприятията с 33,3 %, приходи от дейността – 474 %, заети с 52,9 % и средната работна заплата – 311 %. През 2006 г. няма регистрирана печалба от дейността на предприятията в селското стопанство.

Най-значимите неоползотворени потенциали на общината са горското стопанство, животновъдството и включването ѝ в регионалните туристически продукти. Следва селското стопанство да се допълни с развитие на поливно земеделие, включително биоземеделие чрез използване на почвено-климатичния комплекс в екологично чистата среда на общината.

Общината успешно изпълнява проекти с европейско финансиране. Към 31.08.2014 г. са изпълнени или се изпълняват 52 бр. проекти с финансиране от ЕС на стойност 55115 хил. лв. Един проект за 19558 хил. лв. е в процес на изработване на работни проекти и за един проект няма количествени данни. Сред тях са: проекти за ремонт и обновяване на образователни институции, нови и рехабилитирани ВиК мрежи, изграждане и преасфалтиране на пътища, изграждане на подпорни стени и водоскоци, проектиране на екотуризъм, биоразнообразие и др.

Флора и фауна. Територията на община Струмјани се отличава с разнообразна флора, която е с подчертано присъствие на средиземноморски видове. Естествената дървесна растителност е представена от дъб, габър, от 450 до 700 м н. в. се срещат дървовидна хвойна, зимен дъб, воден габър, бреза, акация, над 700 м н.в. започва зоната на бука, зимния дъб, трепетликата, планински явор и др. Вертикалното зонироване на растителността се дължи на голямата денivelация на релефа, която е причина естествените иглолистни насаждения да започват над 1000 м н. в., а смърчово-муровите насаждения се срещат в най-високите планински части до 1850 м н. в., над които е зоната на клека и пасищата. В района на Струмјани се срещат редки реликтивни и ендемични видове: източния чинар, пърнар, белардова елина, льомодерум, синята боровинка, тревиста върба, омайничето, пиринска гъсарка, пиринска мащерка, пирински мак, пиринска метличина и др.

Разнообразието на растителния свят се допълва от тревната флора: бозунак, детелина, шир, трескот, див фий, теменужки, планински божур, иглика, бял и червен кантарион, лайка, лудо биле, ягоди, боровинки, шипка, малина, къпина, дрян и др. Високо в Пирин планина се срещат редките растителни видове – алпийска роза и алпийска перуника.

Фауната също е разнообразна. Тя е представена от: заек, катерица, вълк, дива свиня, лисица, сърна, пор, златка, белка. В Малешевската част, макар и все по-рядко, може да се види дива котка, а в Пирин в границите на Националния парк обитава дива коза. От

⁶ НСИ за 2006 и 2012 г. за община Струмјани по сектори на икономиката КИД 2008.

орнитофауната най-разпространени са: щиглец, голям синигер, лястовица. Могат да се видят и видове с висока значимост - египетски лешояд, късопръст ястреб, белоопашат мишелов, горска ушата сова. Срещат се също и: яребици, гълъби, соколи, дроздове, гарвани и други. По долината на р. Струма могат да се видят пеликан, чалюпла, лебед, зеленоглава патица, фазан и други. От тук минава главния път на прелетните птици, известен като „ВИА АРИСТОТЕЛИС”.

Влечугите са представени от 6 вида: леопардов смок, змия червейница, кощерица, турска боа, които са включени в Червената книга на България. Пещерната фауна е представена от 12 вида прилепи, някои от които изключително редки за страната. Ихтиофауната в р. Струма е изключително богата: черна мряна, скобар, речен кефал, струмски гулеш, шаран, сом и други.

Защитени природни територии и обекти. Територията на община Струмляни включва малка част от Национален парк „Пирин”, резерват „Соколата”, вековни дървета, седиментни скални образувания и др.

Национален Парк „Пирин”. Той заема североизточната част на община Струмляни с площ от 184,4 ха. Паркът е с национално и международно значение. Включен е в списъка на ООН за Националните паркове и в списъка на ЮНЕСКО по Конвенция за защита на световното културно и природно наследство.

Природен резерват „Соколата” е обявен за такъв със заповед – 115 от 18.02.1985 г. Намира се на 6 км югозападно от с. Игралище и обхваща района на Игралищенския рид по левия склон към р. Лебница в източните склонове на Малешевска планина и заема площ от 211 ха. Резерватът е естествено находище на високостъблена гора от благун, която в основната си част е буйна, първична и почти недокосвана от човешка дейност.

- Вековни дървета обявени със заповед на КОПС (МОСВ) от 07.05.1982 г.,
 - Три дъба в местността „Дабето” край с. Вракуповица в Малешевска планина, на възраст 500 год., височина 18 м и обиколка 3,6 м,
 - Пашовия дъб до с. Палат, Малешевска планина, на възраст 600 год., височина 16 м и обиколка 4,7 м,
 - Вековен чинар до с. Илинденци, Пирин планина, на възраст 500 год., височина 24 м и обиколка 5,65 м.

Община Струмляни разполага и с други забележителности, които не са регламентирани официално: скалния ансамбъл Зандана, платото Кичер, водопадът на р. Крушичка, 18 бр. пещери в землището на село Илинденци.

Западните части на национален парк /НП/ "Пирин" с площ от 184,4 ха, попадат в границите на община Струмляни и заемат източната ѝ част. Забележителните форми на релефа в НП "Пирин", попадащи на територията на община Струмляни са множество причудливи скални феномени: Кутлева скала, Щавенска скала, Кумицата и др. Високопланинските езера и пасища създават неповторим пейзаж.

2. Стопанска сфера

Община Струмляни се отнася към общините с ниско и слабо развита отраслова структура на производство, силни диспропорции по отношение на инфраструктура, състояние на пътища и транспортна достъпност. Районът се отнася към групата на изостаналите селски райони и към групата на общините за трансгранично сътрудничество и развитие. Около 30 % от икономически активното население се занимава със селско стопанство: отглеждане на тютюн, плодове, зеленчуци и др., 30 % работят в промишлеността: цехове за мрамор, дървопреработване, шивашки цехове, 10 % в бюджетната сфера, 10 % в услуги и други.

Селските територии навсякъде в страната имат сериозни проблеми в своето

развитие. Най-критични, обаче, са планинските и гранични райони. Граничното положение на всички български райони за планиране създава възможности за получаване на импулси на развитието по линия на трансграничното сътрудничество. Ефективното използване на потенциала на сътрудничество е предпоставка за превръщането на много гранични територии от “национална периферия” в полюси на интеграцията и акумулиране на ефекти от сътрудничеството със съседните гранични райони. Подобни положителни възможности за регионалното развитие създава развитието на транснационалното и междурегионално сътрудничество с районите на ЕС.

В периода 2007 – 2012 г. икономиката на община Струмяни се е развивала с достатъчно добри темпове на фона на кризата в други общини и скромното увеличение на икономическите показатели в България. Към 2012 г. в община Струмяни са застъпени 9 сектора на икономиката, табл. 2.

Таблица 2

Сектори в община Струмяни през 2012 г.

Сектори на икономиката	Предприятия, бр.
Общо	150
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	12
C ПЕРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	34
D ПРОИЗВОД. И РАЗПРЕД. НА ЕЛ. ЕНЕРГИЯ	7
F СТРОИТЕЛСТВО	5
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	52
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	10
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	14
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	8
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	4

Източник: НСИ към 31.12.2102 г.

В сравнение с 2006 г. е имало предприятия в 7 сектора и през 2012 г. предприятия се наблюдават в 9 сектора. Двата допълнителни сектора са строителство и операции с недвижими имоти. Динамиката на икономическите показатели са дадени в табл. 3.

Таблица 3

Динамика на икономически показатели в община Струмяни

Сектор	Мярка	Години		%
		2006	2012	
Предприятия	бр.	127	150	118,1
Произведена продукция	хил. лв.	9345	20782	222,4
Приходи от дейността	хил. лв.	15063	39942	265,2
Нетни приходи	хил. лв.	14626	37258	254,7
Разходи за дейността	хил. лв.	14130	36737	260,0
Печалба	хил. лв.	623	3499	561,6
Загуба	хил. лв.	166	617	371,7
Заети лица	бр.	675	705	104,4
Наети лица	бр.	587	611	104,1
Разходи за възнаграждения	хил. лв.	1583	2945	186,0
Средна работна заплата	лв.	2345	4177	178,1
ДМА	хил. лв.	7823	12633	161,5
Рентабилност по ДМА		8,0	27,7	346,3

Източник: НСИ към 31.12.2012 г.

Броят на предприятията е увеличен с 18,1 %. Произведената продукция е увеличена 2,2

пъти, приходи от продажби - 2,6 пъти и печалбата повече от 5,6 пъти. Нетната печалба от 457 хил. лв. през 2006 г. е увеличена на 2882 хил. лв. през 2012 г., като увеличението е повече от 6,3 пъти. Тези данни дават основание да се твърди за значително подобряване на икономическите показатели от дейността на предприятията на територията на община Струмяни.

Броят на зетите е увеличен с 4,4 %, а на наетите – 4,1 %. Това дава основание да се твърди че прирастът на приходите и печалбата се основава преди всичко на повишаване на производителността на труда и на внедряване на нови технологии и развитие на нови производства, които не са били развити в общината преди 2012 г. Например, производителността на труда на един зет през 2006 г. е била 21668 лв. по нетните приходи от продажби и е увеличена на 52848 лв. през 2012 г. Увеличението е 2,44 пъти.

Разходите за възнаграждения се увеличават с 86 %, а средната работна заплата /СРЗ/ - 78,1 %.

Стойността на ДМА е увеличена с 61,5 %. Рентабилността по ДМА е увеличена от 8% на 27,7 %, което е твърде висока величина за такава структура на икономиката на общината.

В икономиката на общината основна място заемат търговията и ремонтът на автомобили и мотоциклети, преработвателната промишленост, транспорта и селското стопанство. Другите сектори заемат малко място и общинската икономика и се разглеждат заедно. Показателите за развитието на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети е дадена в табл. 4.

Таблица 4

Динамика на показателите за търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети

Сектор	Мярка	Години		%
		2006	2012	
Предприятия	бр.	53	52	98,1
Произведена продукция	хил. лв.	818	4967	607,2
Приходи от дейността	хил. лв.	5843	21444	367,0
Нетни приходи	хил. лв.	5823	21424	367,9
Разходи за дейността	хил. лв.	5871	19151	326,2
Печалба	хил. лв.	28		
Загуба	хил. лв.		137	
Заети лица	бр.	145	100	69,0
Наети лица	бр.	104	62	59,6
Разходи за възнаграждения	хил. лв.	268	292	109,0
Средна работна заплата	лв.	1848	2920	158,0
ДМА	хил. лв.	425	1066	250,8
Рентабилност по ДМА		6,6	0,0	0,0

Източник: НСИ към 31.12.2012 г.

Броят на предприятията в търговията е намален с едно. Произведената продукция е увеличена над 6 пъти, а нетните приходи от продажби над 3,6 пъти. Предприятията завършват на загуба през 2012 г. Броят на зетите намалява с 31 %, а на наетите с 40.4 %. Разходите за възнаграждения нарастват едва с 9 %, а СРЗ с 58 %.

Динамиката на показателите в преработващата промишленост е дадена в табл. 5.

Таблица 5

Динамика на показателите за преработваща промишленост

Сектор	Мярка	Години		%
		2006	2012	
Предприятия	бр.	25	34	136,0
Произведена продукция	хил. лв.	7165	7239	101,0
Приходи от дейността	хил. лв.	7605	8241	108,4
Нетни приходи	хил. лв.	7200	7404	102,8
Разходи за дейността	хил. лв.	6690	7656	114,4
Печалба	хил. лв.	576	726	126,0
Загуба	хил. лв.		201	
Заети лица	бр.	413	454	109,9
Наети лица	бр.	403	437	108,4
Разходи за възнаграждения	хил. лв.	1129	2068	183,2
Средна работна заплата	лв.	2734	4555	166,6
ДМА	хил. лв.	6036	4328	71,7
Рентабилност по ДМА		9,5	16,8	176,8

Източник: НСИ към 31.12.2012 г.

Броят на предприятията в преработвателната промишленост е увеличен с 36 %, но приходите от дейността само с 8,4 %. Нетната печалба се е запазила на почти същото равнище. Броят на заетите е увеличен с 9,9 %. Разходите за възнаграждение нарастват с 83,2 %, а СРЗ с 66,6 %. Рентабилността по ДМА е нараснала над 1,7 пъти.

Структурата на общинската икономика е обусловена преди всичко от добивната и обработващата промишленост. С дългогодишни традиции в района е добивът на мрамор. Основният производител е “Илинденци-мрамор” АД, чиито основни клиенти са от Република Македония, Република Хърватска, Италия и Израел.

Съществуват и някои частни предприятия за обработка на мрамор, които изнасят своята продукция: “Бумар” ООД, “Българо-гръцки мрамор” ООД и други по-малки цехове са пример за експортно ориентирани предприятия за добив на мрамор. Мина “Славянка” в с. Палат добива флуорит, но понастоящем работи само с 5 % от капацитета си. Находището е най-голямото на Балканите. Добиват се също кварц и пирит. Значителни са запасите от варовик на територията на общината.

На територията на общината се намират още общинска фирма “Струмстрой”. Основна дейност: производство на бетон и бетонени изделия, тухли, бордюри за алеи, настилки за паркове, вар и варови разтвори, строителна дейност и други. Фирмата разполага със собствен машинен парк.

Промишления профил на община Струмјани се допълва и от няколко шивашки цехове, като например, “Балтекс” ООД с основна дейност: собствена колекция бебешко бельо и облекло и работа основно с трико. Износът е основно за Англия и Гърция.

Развитие има и дървообработването, което се извършва от десетина фирми в района. На територията на с. Струмјани има и един месарски цех за производство на малотрайни колбаси.

Като цяло добивна промишленост, все още е с изостанали, недостатъчно модернизирани технологии и техника, за което са необходими значителни инвестиции, по възможност и чуждестранни, за по-бързото преодоляване на изоставането. Динамиката на показателите в транспорта е дадена в табл. 6.

Таблица 6

Динамика на показателите в транспорта

Сектор	Мярка	Години		%
		2006	2012	
Предприятия	бр.	7	10	142,9
Произведена продукция	хил. лв.	598	6007	1004,5
Приходи от дейността	хил. лв.	625	6240	998,4
Нетни приходи	хил. лв.	617	6076	984,8
Разходи за дейността	хил. лв.	603	5903	978,9
Печалба	хил. лв.		359	
Загуба	хил. лв.		29	
Заети лица	бр.	18	52	288,9
Наети лица	бр.	15	46	306,7
Разходи за възнаграждения	хил. лв.	31	212	683,9
Средна работна заплата	лв.	1722	4077	236,8
ДМА	хил. лв.	432	883	204,4
Рентабилност по ДМА		0,0	40,7	

Източник: НСИ към 31.12.2012 г.

Броят на предприятията в транспорта се увеличава с 42,9%. Нетните приходи от продажби са увеличени почти 10 пъти и през 2012 г. е формирана печалба от дейността. Заетите са увеличени почти 3 пъти, а наетите над 3 пъти. Разходите за възнаграждения са увеличени почти 7 пъти, СРЗ – над 2,3 пъти.

Динамиката на показателите в селското стопанство е дадена в табл. 7.

Таблица 7

Динамика на показателите за селското стопанство

Сектор	Мярка	Години		%
		2006	2012	
Предприятия	бр.	9	12	133,3
Произведена продукция	хил. лв.	191	419	219,4
Приходи от дейността	хил. лв.	191	907	474,9
Нетни приходи	хил. лв.	191	826	432,5
Разходи за дейността	хил. лв.	164	939	572,6
Печалба	хил. лв.		44	
Загуба	хил. лв.		78	
Заети лица	бр.	17	26	152,9
Наети лица	бр.	9	18	200,0
Разходи за възнаграждения	хил. лв.	16	76	475,0
Средна работна заплата	лв.	941	2923	310,6
ДМА	хил. лв.	19		0,0
Рентабилност по ДМА		0,0		

Източник: НСИ към 31.12.2012 г.

Броят на предприятията в селското стопанство е увеличен с 33,3 %, нетните приходи от дейността са увеличени над 4,3 пъти. Разходите за дейността, обаче, са

нараснали над 5,7 пъти или с по-висок темп от приходите. Така е формирана загуба. Броят на заетите е увеличен с 52,9 %, СРЗ над 3 пъти, като базата е била изключително ниска.

През последните години се наблюдава увеличение на броя на земеделските стопани. Броят на стопанствата и размерът на използваната земеделска площ /ИЗП/ в община Струмяни са дадени в табл. 8.

Таблица 8

Брой земеделските стопанства по общини в Област Благоевград

Община	Показатели		
	Стопанства, бр.	ИЗП, дка	Среден размер, дка
България	370222	36169647	101,3
Обл. Благоевград	38 467	583 588.5	15,40
Банско	893	72 983.6	81,70
Белица	1 607	15 761.8	9,80
Благоевград	2 219	49 117.7	22,30
Гоце Делчев	2 971	28 589.3	9,00
Гърмен	3 159	21 447.3	6,80
Кресна	1 012	15 329.3	15,20
Петрич	7 500	69 737.9	9,80
Разлог	1 148	76 751.4	67,40
Сандански	5 009	79 837.7	16,20
Сатовча	5 194	67 705.7	13,10
Симитли	2 411	30 948.1	12,90
Струмяни	1 246	15 850.0	12,70
Хаджидимово	2 331	19 564.9	8,50
Якоруда	1 767	19 963.8	11,40

Източник: Министерство на земеделието и храните, ноември 2012 г.

В община Струмяни броят на стопанствата е 3,2 % от всички стопанства в област Благоевград. ИЗП в общината е едва 2,7 % от ИЗП на областта. Средната площ на ИЗП на едно стопанство е 12,7 дка, което показва средна величина за размера на такива стопанства в общините, но размерът е по-нисък от средния за общината. Това се определя от малкият размер на земеделската земя в общината, в която преобладават планински и полупланински площи.

Процесът на връщане на индивидуалната собственост върху земеделската земя, започнал през 1991 г. е довел до създаването на малки индивидуални земеделски стопанства. Понастоящем земеделието не е механизирано и разчита главно на ръчния труд и използването на животинска тяга. Няма актуални данни за степента на механизация на селскостопанския труд в общината. След настъпилите преобразования, поради неясноти за собствеността върху земята, а в следствие поради разпокъсаността и маломерността на имотите, липсата на малогабаритна техника и ефективна реализация на продукцията, използването на земята е крайно неефективно.

Голяма част от проблемите са общи за всички земеделски производители - зеленчукопроизводители, животновъди и собственици на трайни насаждения. В община Струмяни изключително сериозен проблем е земеразделянето и застъпването на земеделските площи.

Земята в общината е разположена в един от най-топлите райони в страната, което благоприятства отглеждането на плодове и зеленчуци с преимущества пред други области. Благодарение на меката зима тук добре растат многогодишни видове: лози, смокини, нар, бадеми, маслини и др.

През последните години селското стопанство отбелязва малък ръст, но западат цели традиционни отрасли, като производството на тютюн и картофи. Отрасълът е основен източник на доходи на населението в селата и за цялата община и неговото западане при липса на друга алтернатива за доходи и заетост води до развитието на натурално стопанство и поражда засилена миграция на трудоспособно население.

Недостатъците в развитието на селското стопанство са следните:

1. Раздробеност на земеделските участъци,
2. Липса на мотивация за сдружаване на отделните собственици,
3. Намаляване на поливните площи поради неефективни и недостатъчни напоителни съоръжения,
4. Намаляване на производството на традиционните култури – тютюн, картофи, праскови, ябълки, фъстъци и др.,
5. Липса на селскостопанска техника и ниска степен на механизация на труда,
6. Липса на средства за нови инвестиции в растениевъдството за стопанисване, обработване, торене и химическа защита,
7. Силно амортизиране на трайните насаждения и липса на средства за създаване на нови такива,
8. Значителни проблеми с реализация на селскостопанската продукция поради силната конкуренция от по-евтината вносна македонска продукция,
9. Липса на система за защита на производителите, на агресивна маркетингова политика и на стратегия за завладяване на пазари,
10. Липса на последователна стратегия за развитие на отрасъла като перспективен и традиционен за района,
11. Преструктурирането на аграрния сектор и освобождаването на работна сила ще поставят въпроса за подходяща и преквалификация и интегрирането към регионалните пазари на труда.

Планинският характер на територията благоприятства развитието на животновъдството, въпреки недостига и поскъпването на фуража и ефективна реализация на продукцията му. Развитието на отрасъла за последните години е с тенденция към намаляване на броя на отглежданите животни, както и на животинската продукция. Досегашният опит и практика, както и наличието на фуражна база, предполагат да се насърчава овцевъдството.

Затрудненията в развитието на селското стопанство на община Струмани се определят от редица причини. Те се коренят в раздробеността на земеделските участъци, маломерността на земите, ниската степен на коопериране, липса на научни разработки, отнасящи се до анализа на почвения състав на земята, остаряла и амортизирана селскостопанска техника, която е крайно недостатъчна за развитие на модерно земеделие, високи цени на семена, посадъчен материал, торове, препарати за РЗ, горива и смазочни материали, ниски изкупни цени на селскостопанската продукция, слабо и скъпо напояване, ниска квалификация на работещите в селското стопанство, застаряващо и намаляващо население в селата. Съществува тенденция към увеличаване на затворените лични стопанства без перспектива за пазарна реализация и развитие. Близостта до Гърция и Македония оказва негативно влияние на търговията със селскостопанска продукция, поради внос на зеленчуци и плодове с ниски цени.

Така създадените диспропорции в развитието на този традиционен за населението отрасъл могат да бъдат премахнати чрез:

1. Максимално използване на почвеноклиматичния потенциал за развитие на лозарството, изграждане на винарска изба, което ще осигури нови работни места и създаване на траен поминък за населението.
2. Развитие на овощарство и зеленчукопроизводство на базата на топлолюбиви сортове и преработване на суровините на места.

3. Възстановяване на традиционни подсектори: бубарство, пчеларство и животновъдство. Даването на нов живот на тези подотрасли от сектора предполага подходяща екологична среда и ще осигури трайна заетост и доходи на местното население.

4. Възстановяване и изграждане на нови напоителни системи за осигуряване на напояване през летните месеци и за акумулиране на води, както за предпазване на земите от ерозия и свлачища.

5. Окрупняване на земята.

6. Научни изследвания за възможността за замяна на традиционни култури /тютюн/ с алтернативни такива.

7. Производство на биологично чисти екологични продукти и излизане на вътрешния и външни пазар с тях.

8. Развитие на планинско и екологично животновъдство и изграждане на мандра.

Независимо от ограничения размер на обработваемата земя селското стопанство в общината има своите традиции, които могат и следва да се възстановят и развият в новите условия. Природните ресурси, условия и традиции са най-съществения фактор за неговото бъдещо развитие. Необходимостта от големи инвестиции за развитие на отрасъла налага осъществяването на действия, свързани с привличане на български и чужди инвестиции за развитие на сектора.

Горското стопанство в района има своите традиции. Преобладаващата част от територията е планинска, повечето склонове на планините са силно нагънати и силно пресечени. Наклонените терени са значителни, като повечето от площите са с наклони над 20 градуса. При тези условия, както и поройния средиземноморски характер на валежите, проявлението на ерозията е повсеместно явление. По тези причини залесителните мероприятия, провеждани от горското стопанство, са значителни. Нископланинския район е зает главно от дъбови, букови и смесени широколистни гори, както и изкуствено създадени гори. Район с иглолистни гори е изкуствено създаден по оголените места и по високите части на Пирин планина.

Естествената растителност на територията на общината в миналото е била много богата и разнообразна, но по-късно с развитието на животновъдството и разширяването на обработваемите площи е силно обедняла. Разкриването и експлоатацията на залежите от мрамор е довело до изземане на почвената покривка и до изсичане на дървесната растителност. въпреки това в района се срещат чисти букови и смесени буково-иглолистни гори, съставени от бук, черен бор, бял бор, смърч, ела и по-малко други видове. Има съществени проблеми пред сектора горско стопанство:

1. Не са възстановени горите на бивши собственици,
2. Не се поддържат и строят горски пътища,
3. Не се вземат мерки за предпазване на горите от заболявания,
4. Безконтролна сеч в лесно достъпните гори,
5. Замърсяване на горските площи и пътища с отпадъци,
6. Пожари и силна ерозия,
7. Недостатъчен персонал за полагане на грижи за горите и др.

Динамиката на показателите за останалите 5 сектора от икономиката на Струмяни е дадена в табл. 9.

Таблица 9

Динамика на показателите за други сектори от икономиката

Сектор	Мярка	Години		%
		2006	2012	
Предприятия	бр.	33	42	127,3
Произведена продукция	хил. лв.	573	2150	375,2
Приходи от дейността	хил. лв.	799	3110	389,2
Нетни приходи	хил. лв.	795	1528	192,2
Разходи за дейността	хил. лв.	802	3088	385,0
Печалба	хил. лв.	19	2370	12473,7
Загуба	хил. лв.	166	172	103,6
Заети лица	бр.	82	73	89,0
Наети лица	бр.	56	48	85,7
Разходи за възнаграждения	хил. лв.	139	297	213,7
Средна работна заплата	лв.	1695	4068	240,0
ДМА	хил. лв.	911	6356	697,7
Рентабилност по ДМА		2,1	37,3	1776,2

Източник: НСИ към 31.12.2012 г.

Другите 5 бр. сектори са увеличили предприятията си с 27,3 %. Нетните приходи от продажби са увеличени почти 2 пъти, но печалбата е значителна – увеличението е над 124 пъти. Тук явно има някаква грешка, тъй като се посочват 3499 хил. лв. печалба, докато сумата за печалбата през 2012 г. е едва 1269 хил. лв.⁷ СРЗ е увеличена на 2,4 пъти.

По разбираеми причини не възможно да се извършва сравнителен анализ между показателите на отделните сектори на икономиката на община Струмяни. Единственият синтетичен показател, който допуска анали е СРЗ. Това сравнение е направено в табл. 10.

Таблица 10

Сравнение на СРЗ по сектори, лв./г.

Сектор	Години		%
	2006	2012	
Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети	1848	2920	158,0
Преработваща промишленост	2734	4555	166,6
Транспорт	1722	4077	236,8
Селско стопанство	941	2923	310,6
Други сектори	1695	4068	240,0
Общо	2345	4177	178,1

Източник: табл. 4 – 7 и 9.

При средно увеличение на СРЗ на заетите в община Струмяни с 78,1 % най-високо увеличение са наблюдава при заетите в селското стопанство над 3,1 пъти, следвана от другите сектори 2,4 пъти и транспорт – 2,36 пъти. Последният анализ на икономиката на община Струмяни е свързан със структурата на икономиката по секторите първичен, вторичен и третичен. Тази структура е дадена в табл. 11.

⁷ ВСИ, икономически показатели за община Струмяни за 2012 г.

Таблица 11

Структура на секторите на икономиката в община Струмяни, хил. лв.

Показатели	Години	Първичен	Вторичен	Третичен	Общо
Брой предприятия, бр.	2006	9	25	93	127
	Дял, %	7	20	73	100
	2012	12	39	99	150
	Дял, %	8	26	66	100
Нетни приходи от продажби	2006	191	7200	6739	14130
	Дял, %	1	51	48	100
	2012	826	7586	28846	37258
	Дял, %	2	20	78	100
Заети, бр.	2006	17	413	245	675
	Дял, %	3	61	36	100
	2012	26	469	210	705
	Дял, %	4	67	29	100

Източник: НСИ за 2006 и 2012 г.

Първичният сектор включва селското, горското стопанство и добиващата промишленост. Той-заема най-малък дял в трите показателя, като се наблюдава леко повишаване на неговия дял с 1-2 процентни пункта в анализиранияте години най-вече под влияние на развитие на селското стопанство.

Вторичният сектор включва всички видове индустрия, в случая преработващата и строителната промишленост за 2012 г. Делът на вторичния сектор в броя на предприятието нараства с 6 процентни пункта, при нетните продажби делът намалява с 31 % процентни пункта, но броят на заетите се увеличава с 6 % през 2012 г.

Третичния сектор е секторът на услугите и в община Струмяни включва всички останали сектори без посочените в първичния и вторичния сектори. Вижда се, че той значително е увеличил дела си в нетните приходи от продажби, като през 2012 г. достига 78 %, което е по-висок дял от средния за страната. Броят на заетите намалява със 7 процентни пункта.

Състояние на туризма

Специфичните природни ресурси на общината създават благоприятни условия за развитието на екологичен и устойчив туризъм. В горите и по течението на р. Струма съществуват възможности за различни рекреационни дейности: спорт, риболов, събиране на диви плодове, пикници и др.

Наличието на уникални природни феномени: пещери, разнообразна флора и фауна, защитени територии и резервати е чудесна основа за развитие на алпинизъм, делтапланеризъм, екотуризъм, спортен риболов.

На територията на общината се намира вилно селище „Врабча”, с. Илинденци, комплекс „Боровец” и курортната местност „Върбите”, където има прекрасна възможност за почивка, съчетано с кратки пешеходни маршрути, риболов и др.

В с. Струмяни има създадена богата музейна сбирка, която включва експонати от археологията, етнографията и история на района.

В табл. 12 са дадени данни за развитието на туризма през периода 2006 – 2013 г.

Таблица 12**Показатели за туризма в Община Струмяни**

Показатели	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Средства за подслон	1	1	1	1	1	1	1	1
Легла	32	32	56	62	32	32	32	10
Легладенонощия	11680	11680	16128	14380	8800	11648	4342	2140
Брой стаи	19	19	18	18	18	18	18	5
Реализирани нощувки	1686	1813	1233	1240	676	..	..	..
Пренощували лица	1118	1367	1071	959	649	..	..	..
Приходи от нощувки	..	..	..	..	..	..	..	..

Източник: НСИ към 31.12.2013 г.

Броят на леглата в период от 8 години е намален от 32 на 10 бр. или почти с 69 %. Броят на стаите е намален с 74 %, а легладните с 82 %. Реализираните нощувки през 2010 г. спрямо 2006 г. са намалени с 60 %. Тези данни са достатъчно, за да направи заключение за намаление на посещенията на туристите в община Струмяни.

Общината разполага с добра настанителна база:

- Хотелски комплекс „Карелия” е разположен в с. Струмяни. Той разполага с 5 апартамента и 15 спални с възможност да поеме около 52 души,
- Мотел „Тесалоники” е разположен на главен път Е-79. Разполага с около 30 места,
- Хотел „Арт Център” в с. Илинденци, който разполага с 20 места,
- Туристически дом „Ермиовец”.

Заведенията за хранене и развлечения, местата за подслон, отличните транспортни комуникации и благоприятното географско положение на Община Струмяни могат да удовлетворят сегашното туристическо търсене на необходимото ниво, което е добра предпоставка за развитието на туризма.

В община Струмяни природните и културно-исторически забележителности са: множество антични селища, църкви с национално значение и др., които благоприятстват развитието на всички форми на туризъм:

- Културно-познавателен туризъм,
- Планински и рекреативен туризъм,
- Селски туризъм,
- Екотуризм.

Необходимите действия, които община Струмяни трябва да осъществи за подобряване на туристическите услуги, са:

- Създаване на информационен туристически център,
- Подобряване на състоянието и достъпа до забележителностите в общината,
- Свързване на местните туристически атракции с такива от други общини в общи туристически продукти,
- Информационно осигуряване на туристическите обекти и дейност,
- Обучение и квалификация на персонал за работа в туризма,
- Разработване на маркетингов план развитие на туризма.

3. Социална сфера

Демографско развитие

Населението на община Струмяни е 5514 души, неравномерно разпределени в 21 населени места на територията ѝ.⁸ Налице е тенденция към намаляване на броя на населението в следствие безработицата, засилените миграционни процеси и концентрацията на населението в по-големите населени места. Демографските промени, породени главно от икономически причини, са повлияли и върху бита на хората. Около 10 % от активното население е безработно, 30 % се занимава със селско стопанство, 30 % работят в промишлеността, 10 % в бюджетната сфера, 10 % в услуги и другите дейности в общината.

Най-голямото село на територията на общината е Микрево с население 2276 души, следва го с. Струмяни с 913 души и най-малкото с. Колибите само с 1 жител.⁹ През последните 25 години населението на общината е намаляло наполовина и тази тенденция продължава. Особено тревожно е положението в някои планински села. Така в с. Велювец са останали само 8 души, в с. Горна Рибница са 4 души. Броят на населението към 31.12.2013 г. по населени места в община Струмяни е даден в табл. 13.

Таблица 13

Население по населени места и възраст в община Струмяни, бр.

Години	с. Велювец	с. Вракуповица	с. Гореме	с. Горна Крушица	с. Горна Рибница	с. Добри лаки	с. Драката	с. Игранице	с. Илинденци	с. Каменица	с. Клепало	с. Колибите	с. Кърпелево	с. Махалата	с. Микрево	с. Никудин	с. Палаг	с. Раздол	с. Седевец	с. Струмяни	с. Цапарево	Община Струмяни
0-6						2	8	6	38						264		1	1		55		375
07-14			1			2	6	3	63	2					249					53		379
15-19			4			1	8	2	55						140	1		1		42		254
20-29			4	1		5	19	16	61	1		1			337	1	2	5		121	1	575
30-39			5	2		9	17	16	110	6	1			1	277	5	2	13	1	90	3	558
40-49	1		10		1	16	25	38	126	8	2		2	3	300	5	2	23		160	8	730
50-59		1	5	5		25	18	36	91	11	6		3	3	252	6	3	25	5	135	9	639
60-65		1	6	3	1	27	15	39	62	18	4		5	3	111	20	3	36	2	55	18	429
над 65	5	15	46	46	2	81	40	109	228	51	21		21	28	346	56	25	102	19	202	132	1575
Общо:	6	17	81	57	4	168	156	265	834	97	34	1	31	38	2276	94	38	206	27	913	171	5514

Източник: НСИ към 31.12.2013 г.

В най-голяма село Микрево живеят 41,3 % от всички жители на община Струмяни. В 3 села с над 500 жители живеят общо 4023 души или 73 %. Това показва тенденция, аналогична на разпределението на населението в страната, като в градовете живее около 75 % от населението. В останалите 18 села живеят 1491 жители или 27 % от населението. Средният брой жители в едно село е 263 души. Над средната численост на населението са само 3 – те големи села. Всички останали села имат по-малко жители от средния брой.

Най-голям брой е населението с възраст над 65 години – 1575 бр. или 28,6 %, следвана от групата на възраст 40-49 години – 730 души или 13,2 %. В под

⁸ НСИ към 31.12.2013 г.

⁹ Пак там.

трудоспособност възраст са 1008 души – 18,3 % от населението. В трудоспособна възраст /условно, защото се отчита населението от 20 до 65 г. включително/ са 2931 души или 53,12 % от населението.

Този анализ показва сериозна промяна в структурата на населението на община Струмияни, защото пирамидата на населението е обърната. Пример за това е населението на възраст 15-19 г., което е представено само от 254 души /4,6 %/. Поради липса на учебни заведения това население напуска общината и вероятността да се върне обратно при липсата на работни места е твърде малка.

Динамиката на броя на населението в община Струмияни е дадена в табл. 14.

Таблица 14

Текуща динамика на населението в община Струмияни, бр.

Година	Брой	Верижен, %
2006	6186	
2007	6082	98,32
2008	5980	98,32
2009	5903	98,71
2010	5787	98,03
2011	5693	98,38
2012	5605	98,45
2013	5514	98,38
Общо		12,19

Източник: НСИ към 31.12. на съответната година.

За период от 8 години населението е намалено с 12,19 %, а верижното намаление на населението в общината е в границите от 1,29 % до 1,55 %. Средният темп на намаление на населението за периода е 1,45 % на година.

В табл. 15 е дадена динамиката на намаление на населението по преброяванията,

Таблица 15

Динамика на населението в община Струмияни по преброявания, бр.

Години	Преброяване	
	Брой	Верижен %
1934	10456	
1946	12797	122,39
1956	13773	107,63
1965	13067	94,87
1975	10609	81,19
1985	8719	82,18
1992	7957	91,26
2001	6829	85,82
2011	5778	84,61

Източник: НСИ по преброяванията на населението.

До 1956 г. се наблюдава увеличение на населението, а след това значително намаление на същото. Естественят прираст е отрицателен. Данни за него са дадени в табл. 16.

Таблица 16

Естествен прираст на населението в община Струмяни, бр.

Години	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2009	60	34	26	132	70	62	-72	-36	-36
2010	52	30	22	138	78	60	-86	-48	-38
2011	56	30	26	125	62	63	-69	-32	-37
2012	58	33	25	148	71	77	-90	-38	-52
2013	61	36	25	133	67	66	-72	-31	-41
Динамика, %	101,7	105,9	96,2	100,8	95,7	106,5	100	86,1	113,9

Източник: НСИ към 31.12.2013 г.

В течение на 5 години почти няма изменение в естествения прираст на населението в община Струмяни. Такъв постоянен естествен прираст не гарантира нормално възпроизводство на населението и изисква специални изследвания и мероприятия за спиране и преодоляване на отрицателните тенденции в естествения прираст.

Демографското състояние на общината е твърде неблагоприятно. Наблюдава се обезлюдяване на повечето села, особено на тези в планинските райони. Този факт е много тревожен, но по-голямата част от населението, особено учащата се младеж след завършване на образованието си, поради липса на развита промишленост, търси работа извън общината и не се завръщат по родните места.

Тенденцията в естествения прираст е негативна и е с няколко пункта над средната за страната. Налице е процес на депопулация, който ще има лоши последици за икономическото развитие и благополучието на населението в общината.

Една от причините за отрицателният естествен прираст е ниската раждаемост през последните години, която е свързана с негативното влияние на редица социални, икономически, демографски и други фактори. Към тези фактори се отнасят недостатъчната материална осигуреност на семействата, застаряването на фертилния контингент през последните години, изменението във фертилното поведение и психическата нагласа за малко деца, снижаването на жизнения стандарт, безработицата и др. Тревожен е фактът, че 95 % от абортите са по желание.

Друг фактор определящ индекса на естествения прираст е смъртността. През последните години този показател се задържа във високи стойности и е с няколко пункта над средното за страната.

Механичният прираст на населението за периода 2009 – 2013 г. в община Струмяни е даден в табл. 17.

Таблица 17

Механичен прираст на населението в община Струмяни, бр.

Години	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2009	110	59	51	115	51	64	-5	8	-13
2010	76	40	36	106	57	49	-30	-17	-13
2011	75	37	38	113	59	54	-38	-22	-16
2012	66	36	30	64	30	34	2	6	-4
2013	61	27	34	80	35	45	-19	-8	-11
Ръст, %	55,45	45,76	66,67	69,57	68,63	70,31	380,00	-100	84,62

Източник: НСИ към 31.12.2013 г.

Механичният прираст също е отрицателен, т. е. броя на изселените жители на общината е по-голям от броя на заселените. Тенденцията е затихваща, но това се дължи на намаление на населението и най-вече на намаление на броя на потенциалните изселници. Това може да се проследи по данните за 2011 г., когато изселените са 38 души и през 2013 г. техният брой е намален на 19 души. Увеличават се миграционните процеси, като причините са различни, най-често те са икономически, свързани с намирането на работа.

Гъстотата на населението е около 15,2 души на кв. км при 4 пъти по-голяма гъстота в областта и страната.

В заключение може да се направи констатацията, че се утвърждават негативните тенденции в естествения прираст на населението, изразяващи се в ниската раждаемост и относително високата смъртност. Към тези два фактора следва да се добави и въздействието на механичния прираст, който пряко и косвено, също допринася за влошаване на демографската ситуация.

Етническата структура на населението в община Струмияни е дадена в табл. 18.

Таблица 18

Етническа структура на населението в община Струмияни, бр.

Община Населено място	Брой лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност общо	Етническа група				Не се самоопределя
		Българска	Турска	Ромска	Друга	
СТРУМЯНИ	4630	4399	9	124	90	8
С.ВЕЛЮЩЕЦ	7	7	-	-	-	-
С.ВРАКУПОВИЦА	23	23	-	-	-	-
С.ГОРЕМЕ	86	86	-	-	-	-
С.ГОРНА КРУШИЦА	63	63	-	-	-	-
С.ГОРНА РИБНИЦА	6	6	-	-	-	-
С.ДОБРИ ЛАКИ	189	188	-	-	..	..
С.ДРАКАТА	165	163	..	-	..	..
С.ИГРАЛИЩЕ	289	286	-	-	3	-
С.ИЛИНДЕНЦИ	711	667	..	20	..	..
С.КАМЕНИЦА	104	104	-	-	-	-
С.КЛЕПАЛО	44	44	-	-	-	-
С.КОЛИБИТЕ	3	3	-	-	-	-
С.КЪРПЕЛЕВО	29	29	-	-	-	-
С.МАХАЛАТА	47	47	-	-	-	-
С.МИКРЕВО	1457	1306	..	89	54	..
С.НИКУДИН	106	106	-	-	-	-
С.ПАЛАТ	44	44	-	-	-	-
С.РАЗДОЛ	162	153	..	4	..	..
С.СЕДЕЛЕЦ	32	32	-	-	-	-
С.СТРУМЯНИ	864	843	4	11	6	-
С.ЦАПАРЕВО	199	199	-	-	-	-
Дял, %	100	95,01		2,68	1,94	

Източник: НСИ преброяване на населението през 2011 г.

При преброяването през 2011 г. населението на община Струмияни към 31.12.2011 г. и било 5693 души. На въпроса за етническа принадлежност са отговорили 4630 души или 81,3 % от цялото население. Етническата структура през 2011 г. на общината е какво следва: 95,01 % българи, 2,68 % роми, 1,94 % други етноси роми и без да се определят – 0,2 %. Образователната структура на населението в община Струмияни е дадена в табл. 19.

Таблица 19

Образователна структура на населението в община Струмяни, бр.

Населени места	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Деца до 7 години включ.
СТРУМЯНИ	5426	257	1657	1667	1234	430	166	15
С.ВЕЛЮЩЕЦ	7	-	..	3	..	-	-	-
С.ВРАКУПОВИЦА	23	-	..	11	11	-	-	-
С.ГОРЕМЕ	92	3	18	28	29	12	..	-
С. Г.КРУШИЦА	65	3	6	20	35	..	-	-
С.Г.РИБНИЦА	6	-	..	..	4	-	-	-
С.ДОБРИ ЛАКИ	186	3	43	67	71	-	..	-
С.ДРАКАТА	160	10	71	53	20	6	-	-
С.ИГРАЛИЩЕ	292	7	66	144	56	11	..	..
С.ИЛИНДЕНЦИ	845	27	322	279	145	55	16	..
С.КАМЕНИЦА	105	..	13	41	41	4	5	-
С.КЛЕПАЛО	44	..	7	15	11	9	-	-
С.КОЛИБИТЕ	3	-	..	..	-	..	-	-
С.КЪРПЕЛЕВО	37	-	6	18	11	..	-	-
С.МАХАЛАТА	47	..	5	15	20	5	..	-
С.МИКРЕВО	1990	118	570	477	489	234	92	10
С.НИКУДИН	106	..	8	38	46	9	..	-
С.ПАЛАТ	45	-	..	23	13	..	-	-
С.РАЗДОЛ	226	13	56	61	56	20	20	-
С.СЕДЕЛЕЦ	32	-	3	20	9	-	-	-
С.СТРУМЯНИ	914	60	413	275	106	45	13	..
С.ЦАПАРЕВО	201	7	38	77	59	14	6	-
Дял, %	100	4,74	30,54	30,72	22,74	7,92	3,06	0,28

Източник: НСИ по преброяване през 2011 г.

На анкетата за завършено образование в община Струмяни са отговорили 5426 души от общо 5693 души към 31.12.2011 г. или 95,3 % от цялото население.

Структурата на населението по образование е следната: с висше образование 4,74 %, с със средно образование са 30,54 %, с начално образование - 30,72 %, с незавършено начално образование, не посещавали училище и деца – общо – 11,26 %. Такава структура на населението по образование е твърде негативна, тъй като населението с висше образование е концентрирано в големите села и работи най-вече в сферата на услугите: здравеопазване, образование, администрация и др. Не е известна структура на специалистите с висше и средно образование по направления, за да може да се определи как те могат да влияят на социално-икономическите процеси в общината. Препоръчва се да се набележат мерки за повишаване на образователното равнище на населението в общината, защото около 65 % от населението с начално или по-ниско образование.

Броят и конструкцията на жилищата в община Струмяни по населени места е дадена в табл. 20.

Таблица 20

Брой и конструкция на жилищата по населени места, бр.

Населени места	Жилища,	По конструкция				
		Панели	Стомано-бетон	Тухлени с бетонна плоча	Тухлени с гредоред	Други
Струмяни	3561	5	19	1028	1832	677
Дял, %	100	0,14	0,53	28,87	51,45	19,01
В селата	3561	5	19	1028	1832	677
с. Велювец	26	0	0	0	0	26
с. Вракуповица	54	0	0	0	46	8
с. Гореме	127	1	0	2	123	1
с. Гор. Крушица	78	0	0	3	74	1
с. Гор. Рибница	15	0	0	2	5	8
с. Добри лаки	177	0	0	5	13	159
с. Драката	87	0	0	29	57	1
с. Игралище	212	0	0	44	112	56
с. Илинденци	491	2	9	183	138	159
с. Каменица	102	0	0	16	81	5
с. Клепало	60	0	0	1	29	30
с. Колибите	39	0	0	0	34	5
с. Кърпелево	62	0	0	1	46	15
с. Махалата	71	0	0	18	28	25
с. Микрево	813	1	8	443	344	17
с. Никудин	117	0	0	9	59	49
с. Палат	53	0	0	0	11	42
с. Раздол	151	0	0	14	108	29
с. Седелец	120	0	0	10	102	8
с. Струмяни	419	0	2	234	167	16
с. Цапарево	287	1	0	14	255	17

Източник: НСИ по преброяване през 2011 г.

Средният брой жители в едно жилище към 31.12.2014 г. е 1,55 бр. Преобладават жилищата от тухла с гредоред, следвани от тухлените с бетонна плоча. Броят на жилищата по форма на собственост в община Струмяни по населени места е дадена в табл. 21.

Таблица 21

Брой жилища по форма на собственост по населени места, бр.

Населени места	Жилища	Форма на собственост		
		Държавни и общински	Частни на юридически лица	Частни на физически лица
Струмяни	3561	26	21	3514
Дял, %	100	0,73	0,59	98,68
В селата	3561	26	21	3514
с. Велювец	26	0	0	26
с. Вракуповица	54	0	0	54
с. Гореме	127	0	0	127
с. Гор. Крушица	78	0	0	78
с. Горна Рибница	15	0	0	15
с. Добри лаки	177	0	0	177
с. Драката	87	0	1	86
с. Игралище	212	0	0	212

с. Илинденци	491	4	13	474
с. Каменица	102	0	0	102
с. Клепало	60	0	0	60
с. Колибите	39	0	0	39
с. Кърпелево	62	0	0	62
с. Махалата	71	0	0	71
с. Микрево	813	0	3	810
с. Никудин	117	0	1	116
с. Палат	53	0	0	53
с. Раздол	151	2	0	149
с. Седелец	120	0	1	119
с. Струмьяни	419	13	1	405
с. Цапарево	287	7	1	279

Източник: НСИ по преброяване през 2011 г.

Частната собственост на жилищата достига над 98 % от всички жилища в община Струмьяни. Броят на жилищата по равнище на благоустрояване в община Струмьяни по населени места е дадена в табл. 22.

Таблица 22

Брой жилища по благоустрояване по населени места, бр.

Населени места	Жилища	БЛАГОУСТРОЕНОСТ						
		Ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопление	Ел. ток, водопровод, канализация	Ел. ток, водопровод	Ел. ток	ВнК	Водопровод	Без благоустр.
Струмьяни	3561	308	2670	361	215	0	0	7
Дял, %	100	8,65	74,98	10,14	6,04			0,20
В селата	3561	308	2670	361	215	0	0	7
с. Велювец	26	0	19	0	7	0	0	0
с. Вракуповица	54	0	22	27	5	0	0	0
с. Гореме	127	0	100	1	26	0	0	0
с. Г. Крушица	78	1	53	22	1	0	0	1
с. Г. Рибница	15	0	4	10	1	0	0	0
с. Добри лаки	177	4	164	9	0	0	0	0
с. Драката	87	6	75	4	2	0	0	0
с. Игралище	212	1	58	142	10	0	0	1
с. Илинденци	491	32	448	8	3	0	0	0
с. Каменица	102	0	86	13	3	0	0	0
с. Клепало	60	0	57	3	0	0	0	0
с. Колибите	39	1	22	2	14	0	0	0
с. Кърпелево	62	0	51	0	11	0	0	0
с. Махалата	71	0	65	2	4	0	0	0
с. Микрево	813	139	611	36	23	0	0	4
с. Никудин	117	0	96	7	14	0	0	0
с. Палат	53	0	36	6	11	0	0	0
с. Раздол	151	2	22	62	64	0	0	1
с. Седелец	120	1	112	5	2	0	0	0
с. Струмьяни	419	118	288	2	11	0	0	0
с. Цапарево	287	3	281	0	3	0	0	0

Източник: НСИ по преброяване през 2011 г.

Без канализация са едва около 16 % от всички жилища. Това дава основание да се твърди, че благоустрояването на жилищата в община Струмяни е на много високо равнище и значително над средното за страната. Броят на жилищата по площ в община Струмяни по населени места е дадена в табл. 23.

Таблица 23

Брой жилища по площ и по населени места, кв. м

Населени места	ПОЛЕЗНА ПЛОЩ			
	Общо	Жилищна	Спомагателна	Кухни
Струмяни	220208	170099	28777	21332
Дял, %	100	77,24	13,07	9,69
В селата	220208	170099	28777	21332
с. Велювец	1185	1018	155	12
с. Вракуповица	2892	2181	217	494
с. Гореме	7226	5697	1196	333
с. Горна Крушица	5062	3629	652	781
с. Горна Рибница	805	762	43	0
с. Добри лаки	9177	6805	617	1755
с. Драката	6160	5232	581	347
с. Игралище	13272	9831	2891	550
с. Илинденци	30021	22572	4352	3097
с. Каменица	5869	4533	874	462
с. Клепало	3083	2518	322	243
с. Колибите	2184	1706	344	134
с. Кърпелево	2289	1421	454	414
с. Махалата	3113	2411	611	91
с. Микрево	57104	44176	6522	6406
с. Никудин	5695	4568	970	157
с. Палат	3376	2951	311	114
с. Раздол	8839	6099	1613	1127
с. Седелец	6086	5687	383	16
с. Струмяни	30592	22878	3541	4173
с. Цапарево	16178	13424	2128	626

Източник: НСИ по преброяване през 2011 г.

Средната площ на едно жилище е 61,8 кв. м., а жилищната площ 47,8 кв. м. Жилищната площ на едно лице е 30,4 кв. м.

Здравеопазване

Като цяло здравеопазването и медицинските услуги са на ниско ниво. Няма изградени болници и диспансери, липсва център за спешна медицинска помощ. Най-близката болница се намира в Сандански. Проблем пред оказването на навременна медицинска помощ е отдалечеността на някои от населените места от Сандански и лошото състояние на пътищата. Селата в Малешевска планина / 15 бр./ нямат достъп до първична медицинска помощ. На територията на община Струмяни са сключени само няколко лекарски договора с РЗОК. Най-добри възможности за оказване на квалифицирана медицинска помощ има в селския здравен участък на с. Микрево. Кабинетите са оборудвани с апаратура, предоставена от Световната банка. Има и оборудван ехографски кабинет. В селата Микрево и Струмяни има два частни зъболекарски кабинета и две частни аптеки.

Социални дейности

На територията на община Струмияни успешно се реализират услугите „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“, осигуряващи грижи в семейна среда на деца и лица, които поради ограничения от здравословен характер, са изключени от социалния живот и са в риск. Грижите включват поддържане на личната и жилищната хигиена, битови, административни и социално-консултативни услуги.

Общината осигурява издръжка на 2 клуба на пенсионера, които подпомагат социалната интеграция на възрастните хора. Има и клуб на инвалида - 1 бр.

Социалният и културният живот в общината е съсредоточен в читалищата, 6 на брой, и библиотеките. Някои от селата имат фолклорни ансамбли - Микрево, Струмияни, Илинденци, Игралце, Никудин и Цапарево. Читалищата “Братя Миладинови” в село Микрево и “Будител” в село Струмияни имат танцови състави.

Читалище „Будител”, с. Струмияни, разполага с богат библиотечен фонд, зала за репетиции и читалня. Самодейците към читалището са носители на множество награди на национални и международни надпявания и конкурси.

Музейна сбирка „Струмияни” в с. Струмияни включва отделите археология, етнография и обща история. Безспорно един от най-интересните експонати е мозайката с изображение на Христовия монограм (Хризма) от Ранно-християнска епископска базилика до с. Микрево.

Част от културата на общината са традиционните селски събори, отразени в културния календар на общината.

В с. Горна Рибница се намира първото килийно училище в Мелнишка околия, основано през 1844 година.

Културният календар на общината е разнообразен и наситен с възможности за културни прояви и развлечения, като празнуване на Богоявление, Панаир на виното, интерпретация на обичая Лазаров ден, седмица на общината, концерт послучай Гергьовден, народни събори в селата, ден на детето, Международния скулптурен симпозиум на фондация „Арт център”- Илинденци и други.

Недостатъчното ресурси за поддържане и опазване на богатото културно наследство и паметниците на културата е характерно за всички общини в страната. Тяхното ново социализиране предстои и може да изиграе решаваща роля за превръщането им от обект на опазване в инструмент за развитие на туризма и регионално развитие.

4. Инфраструктурно развитие Транспортна система

Община Струмияни има удобно транспортно-географско положение, през територията ѝ преминава една от меридианните европейски магистрали Е-79 с направление Калафат-Видин-София-Кулата-Солун-Атина.

На територията на общината се ползват два вида транспорт – железопътен и автомобилен. Общината и кметствата полагат непрестанни грижи за поддържане на пътната мрежа във вид, който да осигурява необходимите условия за нормално движение на МПС и пешеходците. Пътната мрежа на общината е дадена в табл. 24.

Таблица 24

Пътна мрежа в Община Струмияни, км

Наименование	Дължина
Дължина на пътната мрежа общо	275
- първи клас	15
- втори клас	-
- трети клас	60
- четвърти клас	200

Източник: Община Струмяни.

В общината има около 200 км пътища IV клас или общински пътища, 60 км - III клас и 15 км I клас, част от Е-79. Всички населени места са свързани с общинския център с пътища III и IV клас, като 80 % са асфалтови и 20 % са с трошено-каменна настилка и черни пътища. Това създава проблеми по придвижването на населението и налага спешно проектиране и изграждане на нови пътни връзки.

През общината преминава международната жп линия София-Кулата-Атина. Село Струмяни има изключително добро транспортно обслужване – постоянни автобусни връзки с всички населени места в общината, както и постоянни автобусни и жп влакове със Сандански, Петрич, Благоевград, София и др.

Водоснабдяване и канализация

Всички населени места в общината са водоснабдени. В населените места на общината няма режим на водоподаването. Водопроводна мрежа е в лошо състояние, износена, 98 % е от етернитови тръби. По водохващания населените места са както следва:

- Група „Плоски“ за с. Илинденци, Струмяни, Микрево, Драката,
- Водохващане „Добри лаки“ трасе със 17 км дължина, от които 4,8 км с тръби ПЕНД,
- Водохващане с. Каменица – от два водоизточника,
- Водохващане с. Цапарево - от алпийски тип водоизточник,
- Водохващане с. Гореме – състои се от 3 извора,
- водохващане с. Никудин – изворно, състои се от 4 извора,
- Водохващане с. Раздол – изворно, състои се от два извора като единият от 6 км е с тръби ПЕНД,
- Водохващане с. Игралище – помпени станции, на 12 км от селото.
- Водоснабдяване с. Палат – от резервоара на с.Игралище с 8 км от тръби ПЕНД.

Водохващанията се стопанисват от „УВЕКС“ ЕООД гр. Сандански.

Канализацията в по-голямата си част е изградена: в с. Струмяни, Микрево и Илинденци до и над 90 %, а в с Драката и Цапарево – 100 %.

5. Екологично състояние и третиране на твърди отпадъци

Защитени територии, природно наследство, биоразнообразие

Територията на община Струмяни включва малка част от Национален парк „Пирин“, резерват „Соколата“, вековни дървета, седиментни скални образувания и др.

Община Струмяни е домакин на международен скулптурен симпозиум, провеждащ се в полите на Пирин в с. Илинденци. За пръв път симпозиумът е проведен през 1998 г. и вече се оформя прекрасна мраморна скулптурна композиция на открития хълм югоизточно от селото - функционална и красива, като заобикалящата я природа от неповторими скали и хълмове. Симпозиумът има потенциал да насърчи развитието на художествените занаяти и туризма в общината.

Третиране на твърди отпадъци

През последните години се наблюдават редица положителни тенденции в резултат от прилагане на законодателството и упражнени контрол по управление на отпадъците. Повишен е контролът и все по-рядко се регистрират нерегламентирани сметища, а възникналите локални замърсявания с отпадъци се почистват своевременно. Все още предоставяните от общината услуги по сметосъбиране и сметоизвозване са крайно незадоволителни, табл. 25.

Таблица 25

Обхванато население от системата на сметосъбиране в област Благоевград

Община	Население, бр. жители	Обхванати в системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване, бр. ж.	Обхванати в систе- мата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване, %
Г. Делчев	35 878	35 878	100
Хаджидимово	10 943	10 943	100
Кочериново	4 130	3 990	96
Гърмен	16 970	16 970	100
Банско	13 475	13 475	100
Разлог	22 378	22 378	100
Белица	10 338	10 131	98
Якоруда	11 148	11 148	100
Благоевград	98 441	97 456	98
Кресна	5 770	5 597	97
Струмяни	5 949	5 234	85
Сандански	45 266	44 949	99
Петрич	65 525	62 248	95
Симитли	15 645	14 080	90
Рила	3 241	3 241	100

Източник: Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2012 г. на РИОСВ – Благоевград.

Ниският процент на обхващане на населението със системата за сметосъбиране и извозване на отпадъците се дължи на отдалеченост и разпръснатост на населените места в община Струмяни.

6. Усвояване на средствата от ЕС

Община Срумьяни е сред общините с най-малък дял получени субсидии в област Благоевград от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС. Тя е и сред бенефициентите, получили най-малко субсидии по ПРСР. Данните за броя на проектите и договорените средства в област Благоевград са представени в табл. 26.

Таблица 26

Брой договори и договорените средства от СКФ на ЕС в Област Благоевград

Общини	Общо договори	Обща стойност, в лева	Общо бенефициенти
Банско	15	25 749 935	7
Белица	4	1 827 099	1
Благоевград	72	94 931 610	47
Гоце Делчев	30	35 817 352	15
Гърмен	4	2 907 909	3
Кресна	8	1 963 815	4
Петрич	45	53 631 708	25
Разлог	19	13 722 492	9
Сандански	31	73 027 750	15
Сатовча	10	2 838 796	5
Симитли	11	5 851 393	2
Струмяни	7	1 931 648	2
Хаджидимово	2	437 868	2

Общини	Общо договори	Обща стойност, в лева	Общо бенефициенти
Якоруда	12	2 774 769	4
Общо:	297	330 088 508	149

Източник: ИСУН към м. юли 2013 г.

Община Струмьяни има участие с 12 проекта или 4 % от всички проекти в област Благоевград. Изплатени средства са 0,6 %. Частично тези сравнително малки показатели се определят от добре изградените ВиК и пътни мрежи, които обикновено изискват най-много средства по проектите.

Изплатените средства по проекти в област Благоевград са дадени в табл. 27.

Таблица 27

Изплатените средства от ЕЗФРСР на ЕС в Област Благоевград, лв.

Община	Размер на изплатените средства, в лева
Банско	4 475 345
Благоевград	3 723 188
Гоце Делчев	3 562 796
Гърмен	3 011 384
Кресна	15 374
Петрич	7 822 997
Разлог	872 885
Сандански	3 322 123
Сатовча	244 897
Симитли	838 335
Струмьяни	352 971
Хаджидимово	1 316 799
Якоруда	2 336 755
Област Благоевград	31 895 849

Източник: ДФЗ към м. юли 2013 г.

Изплатените средства по проекти в община Струмьяни са 353 хил. лв., което е 1,1 % от всички изплатени средства, но показва, че договорените средства са значително повече от усвоените, виж табл. 26.

Броят и сумите по договори със средства на ЕС на община Струмьяни са дадени в табл. 28.

Таблица 28

Брой и суми по проекти за община Струмьяни

Година	Брой проекти	Изпълнени	В изпълнение	Неизпълнени	Суми
2004	6	6			1935731,29
2005	4	4			1148971,31
2006	3	3			213851,80
2007	9	9			3375007,29
2008	6	6			9699000,00
2009	10	9		1	23047528,44
2010	2	1	1		527161,40
2012	7	1	6		11980768,89
2013	4	1	3		3186650,81
Общо	51	40	10	1	55114671,23
Дял,	100,00	78,4	19,6	2	

Източник: Община Струмяни към 31.08.2014 г.

В списъка на община Струмяни са показани 52 бр. проекта, но за един тях няма данни за сумата на проекта и той е изключен от табл. 28.

Към 31.08.2014 г. са изпълнение 40 бр. проекта или 78,4 %. В процес на изпълнение са 10 проекта или 19,6 %. Не се изпълнява 1 проект на стойност 19588 хил. лв. за ПСОВ, тъй като в момента се разработват работни проекти за изпълнението му.

Разпределението на проектите по видове дейности и проекти на община Струмяни е дадено в табл. 29.

Таблица 29

Разпределение на проекти по видове, бр. и хил. лв.

Година	ВиК		Пътища		ТГС		Еко		Други		Всичко	
	Бр.	Сума	Бр.	Сума	Бр.	Сума	Бр.	Сума	Бр.	Сума	Бр.	Сума
2004	4	1827			2	109					6	1936
2005			1	1008			2	61	1	80	4	1149
2006	3	214									3	214
2007	3	2595	1	120	1	174			4	486	9	3375
2008	2	3000	2	6120					3	579	7	9699
2009	2	21058	1	240					5	1749	8	23047
2010									2	527	2	527
2012	2	4462			1	1652			6	5867	9	11981
2013					1	2806			2	382	3	3188
Общо	16	33156	5	7488	5	4741	2	61	23	9670	51	55116
Дял, %	31,4	60,2	9,8	13,6	9,8	8,6	3,9	0,1	45,1	17,5	100	100

Източник: Община Струмяни към 31.08.2014 г.

Най-голям брой проекти са в групата „други“, в която са включени проекти, които не попадат в първите 4 групи. Те са насочени към рехабилитация на училища, домове за социални грижи, социални проекти и др. В тези проекти са насочени 17,5 % от сумите за всички проекти на общината.

На второ място по брой, но с най-голяма сума, са проектите за ВиК. По брой те заемат 31,4 %, но като сума са 60,2 % от всички средства за проекти.

На трето място по брой и по суми са проектите за рехабилитация на пътищата в общината. На четвърто място са проектите по трангранично сътрудничество /ТГС/ и на последно място – екологичните проекти.

7. Актуализация на SWOT анализа

Анализът на социално-икономическото развитие, демографията, състоянието на природната среда, инфраструктурата и екологията позволява да се дефинират основните силни и слаби страни, възможности и заплахи в община Струмяни. Резултатите са представени в табл. 30.

Таблица 30

Актуализиран SWOT анализ на община Струмяни

Силни страни	Слаби страни
• Много добро географско положение спрямо южната част на България, БСЮР Македония и Гърция, • Много добри железопътни и пътни връзки с Югозападна България и с Република Гърция чрез първокласния път Е-79 и жп линия София-Кулата, • Много добри природно-климатична условия за отглеждане на топлолюбиви селскостопански култури, • Планински и полупланински площи с ливади и пасища за отглеждане на всички видове животни, в т.ч. и диви. • Горите заемат най-голяма част от територията на общината и имат важно стопанско, водоохранно, противоерозионно и рекреационно значение, а наличието на разнообразен дивеч в тях благоприятства развитието на ловен туризъм. • Еднородният етнически състав на населението в общината предполага спокойствие и отсъствие на конфликти. • Разнообразни природни и исторически туристически ресурси, в т.ч. и природни резервати, са предпоставка за развитие на „меки“ форми на туризма: познавателен, културен, еко- и селски туризъм. • Близост до други туристически обекти в тази част на страната и общини с друг тип туризъм. • Разнообразни културни прояви в културния календар на общината. • Близост до големи градове и граници на съседни държави. • Няма предприятия, които да замърсяват въздуха, водите и почвите на територията на общината. • Територията на общината попада в район с висока значимост по отношение на биологичното разнообразие от ендемични и редки видове.	• Периферно географско положение на общината. • Слаба реализация на потенциала за трансгранично сътрудничество. • Голяма брой населени места, до които времето на пътуване е значително поради планинския сложния релеф и недоброто състояние на междуселищните пътни връзки в общината. • Проява на неблагоприятни хидро-климатични явления като интензивни валежи, засушаване и др. • Бедни планински ерозирали почви. • Отрицателен естествен и механичен прираст на населението. • Ниско равнище на образованост на населението, като част от него не е посещавало и начално училище. • Използване на остарели технологии и амортизирани активи, което намалява конкурентоспособността на предприятията в общината. • МСП имат ограничен принос в общинската икономика и наемат малък брой от населението. • Закрити са повечето промишлени дейности в цеховете в малките населени места. • Поради демографската криза броят на учениците постоянно намалява, което води до закриване на паралелки, училища и детски градини и до увеличаване на безработицата сред учителите. • Професионалното образование в общината не е развито, а голяма част от безработните са без образование, специалност и квалификация. • Недоброто състояние на техническата инфраструктура в общината и особено в по-малките населени места отблъсква инвеститорския интерес. • Недобра организация на сметосъбирането в повечето селища на общината, наличие на нерегламентирани сметища и стари замърсявания в и около населените места, нисък относителен дял на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране.
Възможности	Заплахи
• Построяване на АМ „Струма” и	• Отлагане строителството на АМ

активизиране на притока на туристи към общината. • Подобряване на състоянието на общинските пътища за активизиране на икономиката в тях. • Разширяване на трансграничното сътрудничество. • Възстановяване на напоителните системи в общината. • Подобряване на образователната структура на населението в общината с акцент ограмотяване на неграмотните и развитие на професионалното обучение на младите хора. • Ефективно използване на природните и исторически ресурси за разработване на атрактивни туристически услуги. • По-активно участие на общината с проекти по международни програми за развитието на земеделието, туризма и инфраструктурата. • Разработване на стратегия за повишаване капацитета за усвояване на средствата от структурните фондове на ЕС. • Разработване и реализиране на програми и проекти за насърчаване на заетостта, за квалификация и преквалификация и обучение през целия живот.; • Осигуряване на временна заетост по различни програми, включително при реализиране на инфраструктурни проекти, на проекти в земеделието и горското стопанство. • Подобряването на бизнес инфраструктурата за привличане на инвеститори в общината. • Опазване на чиста природа чрез прилагане на екологичното законодателство в съответствие с европейските изисквания. • Повишаване на екологичната култура на населението, екологично образование и възпитание на подрастващите. • По-активно включване на НПО в разработването и реализирането на проекти с екологична насоченост.	„Струма”. • Липса на достатъчно финансови средства за подобряване на състоянието на общинската пътна мрежа. • Напускане на младото население от общината. • Застаряването на населението в бъдеще ще създава сериозни проблеми за социално-икономическото развитие на общината. • Засилване на процесите на обезлюдяване на по-малките селища в общината. • Липса на потенциал за развитие на селското стопанство. • Не използване на потенциала на горите и горските площи в общината. • Забавяне или не развитие на поливните системи в общината. • Неосигуряване на финансови средства за ремонт и поддръжка на пътищата общинската пътна мрежа. • Нелоялната конкуренция от внос на земеделска продукция от съседни страни. • Липсва система за събиране и обмен на информация, мониторинг и оценка на развитието и използването на горите и биологичното разнообразие в горските екосистеми. • Социално-икономически упадък на малките населени места ще засили външната миграция на икономически активно население. • Намалването на темповете на икономическо развитие ще повиши равнището на безработицата, ще увеличи дела на лицата без здравноосигурителни вноски и ще увеличи социалните разходи за тях. • Липса на мотивация за работа сред лица, за които социалното подпомагане е начин на живот.

II. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

1. Стратегия за устойчиво местно развитие

Визията е обобщена представа на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава. Визията за развитие на Струмияни за периода 2014 – 2020 г. , включена в Общинския план е:

„С интелигентен и устойчив растеж Община Струмияни да се превърне в развит център на селско, горско стопанство и туризъм за привличането на национални и чужди инвестиции с обновяваща се инфраструктура и със съхранени културно исторически и природни забележителности“.

Освен визията база за формулирането на стратегическия пакет от цели в ОПР за периода 2014 – 2020 г. са стратегически планови документи на ЕС и България¹⁰:

- Превръщане на районите в по-атрактивни места за живеене и работа чрез подобряване на транспортната им свързаност, повишаване на заетостта, нивото и качеството на образованието, здравеопазването, услугите, както и съхраняване на природното им равновесие и културната им идентичност,

- Съчетаване на икономическите цели в развитието с опазването на качествата на околната среда,

- Насърчаване и подкрепа за развитие на икономика на знанието и иновациите,

- Засилване на териториалното измерение в стратегиите и плановете за развитие,

- Постигане на пространствена свързаност чрез подобряване на транспортната и другите инфраструктури, гарантиращи равностоен достъп до здравеопазване, образование, високоскоростен интернет и енергийни мрежи;

ОПР 2014-2020 г. определя общата рамка и насоките за развитие на община Струмияни. Той е съобразен с целите и приоритетите на актуалната политика за сближаване на страните от ЕС, както и с целите и приоритетите, залегнали в по-висшите документи за регионално развитие: НСРР 2012 - 2022 г., НКПР 2013-2025 г., РПРЮИР 2014-2020 г. и ОСР Стара Загора 2014-2020 г. В съответствие с оценения потенциал и възможностите за развитие на общината, в ОПР са формулирани приоритети и цели, насочени към постигане на устойчив икономически растеж при щадящо използване на ресурсите и поддържане на екологичното равновесие, както и балансирано социално развитие.

В ОПР е заложена идеята за постигане на координация и допълняемост на секторните политики в рамките на общината. За реализацията на приоритетите на плана е необходимо ефективно участие на всички заинтересовани страни и партньори, както и осигуряване на публичност, прозрачност и информация.

Приоритетите и целите на общинския план за развитие отразяват спецификата на община Струмияни и същевременно интерпретират новата европейска и национална политическа рамка за постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Интелигентният растеж, наследените постижения и потенциали за развитие в ОПР на Струмияни през периода 2014-2020 г. се залагат на следните стратегически насоки за развитие:

- Подобряване на бизнес средата за привличане на инвестиции за технологично обновяване и разширяване на производствения сектор,

- Подпомагане на малкия и средния бизнес,

- По-активно внедряване на иновации в производството,

- Енергийна ефективност и въвеждане на възобновяеми енергийни източници,

- Осигуряване на ширококолов достъп за населението и бизнеса,

¹⁰ „Европа 2020“, „Териториален дневен ред 2020“, „България 2020“, НСРР 2012-2022.

- Стимулиране на трудовата мобилност, младежката заетост, професионално-образователните системи, формите за квалификация и преквалификация и учене през целия живот,
- Подкрепа на социалната интеграция, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване на непривилегированите групи от населението,
- Подкрепа за оптимизиране и повишаване качеството на системата на здравеопазване и социални услуги, за подобряване образователната система и съхраняване и развитие на културата, културното наследство и културните институции,
- Мерки за опазване и поддържане на природното равновесие и на мерки, насочени към адаптирането на общинската територия към климатичните промени,
- Подобряване на териториалната свързаност и подкрепа за социалното и, икономическото сближаване между общинския център и съставните села.

Главната стратегическа цел на община Струмяни е: **Развитие на конкурентноспособна икономика за гарантиране на стабилна заетост и подобрен жизнен стандарт.**

Главната цел е дефинирана в съответствие с визията за развитието на общината в органично единство с областната и националната стратегии, динамично и устойчиво развитие с подобро качество на живота. Заложено е постигането на просперитет и устойчиво развитие във всички сфери: икономическа, социална и екологична. Изпълнението на главната цел трябва да стане в условията на тясно взаимодействие и партньорство между местните власти, бизнеса и НПО и образователните организации. Ефективното използване на местния потенциал и максималното оползотворяване на ресурсите по донорските фондове и програми от новия планов период 2014-2020 г., е основният залог за успех.

Принципите за постигане на главната цел са:

- *Плановост* в действията на общината и нейните партньори,
- *Прозрачност* в действията на общината,
- *Партньорство* между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество,
- *Координация* между управленските звена и партньорите,
- *Отчетност* за изпълнените дейности,
- *Допълване* на ОПР според средата, в която се реализира.

Отправна точка за ОПР 2014 – 2020 г. е и оценката от действието на стария план, направена по-горе, част 1.

Формулирани са шест стратегически цели:

Стратегическа цел 1: Развитие на балансирана и конкурентноспособна икономика

Стратегическа цел 2: Повишаване на жизнения стандарт и социално сближаване

Стратегическа цел 3: По-ефективни обществени услуги

Стратегическа цел 4: Опазване на околната среда

Стратегическа цел 5: Междуобщинско и международно сътрудничество

Стратегическа цел 6: Повишаване на административния капацитет и подобряване на публичните услуги

Шестте стратегически цели са взаимнообвързани и са единно стратегическо ядро на общинския план за програмния период 2014-2020 г. Достигането на първата стратегическа цел предполага действия, насочени към създаване на бизнес инфраструктура за привличане на нови инвеститори в общината. Принос в желаното подобряване на заетостта и стабилизирането на местната икономика ще има развитието на регионални туристически продукти и оползотворяването на местния потенциал за интензивно земеделие и модерна преработвателна индустрия в сферата на селското и горското стопанство.

Следва приоритетно да се осигури модерна инфраструктура, включително безупречна транспортна достъпност до всички села, защото общинската пътна мрежа е в лошо състояние, особено в планинските части.

Постигането на втората стратегическа цел ще е резултат от реализацията на мерките в областта на икономиката - първата стратегическа цел, и повишен общински капацитет за привличане на средства от донорските фондове, програми и частни инвеститори. Подобряването на техническите характеристики и състоянието на пътната мрежа ще продължат да бъдат основен фактор за нормално функциониране на обществените услуги: образование, здравеопазване, социални дейности, култура, както и местната икономика, особено в периферните пространства на общината. Предвиждат се и действия за обновяване на селищни среди, включително озеленяване, достъпност, обзавеждане и обезопасяване.

Третата стратегическа цел е повишаване на местния управленски капацитет. Той е ключов фактор за общинското развитие. Без модерна и висококвалифицирана администрация, която да умее да управлява парите от структурните фондове на общността, която да организира и координира усилията на всички местното население и структури не е възможно постигането на първите две стратегически цели. След седемгодишно прилагане на мерки по тази цел са постигнати осезателни резултати, но те не са достатъчни. Затова усилията следва да продължат във всички посоки на квалификация, партньорства и мотивиране на служителите.

Четвъртата стратегическа цел е Опазване на околната среда. Тя е съставена от три специфични цели с характерни дейности, които предвиждат достигане на нормите за качество на атмосферния въздух, намаляване и предотвратяване на рисковете за човешкото здраве, подобряване на системата за управление на битови и промишлени отпадъци и защита и подобряване на състоянието на защитените зони за опазване на природните местообитания, и дивата флора, и фауна, и опазване на дивите птици.

Петата стратегическа цел е Междуобщинско сътрудничество, като са предвидени дейности за активизиране на сътрудничества между община Струмияни и съседни български и чуждестранни общини за реализиране на съвместни инициативи. Партньорството с други общини ще повиши атрактивността и ще засили цялостният обмен на икономически и културно-социални контакти и дейности.

Шестата стратегическа цел е Повишаване на административния капацитет и подобряване на публичните услуги. Предвидени са дейности за обучение и развитие на уменията за управление на проекти и подобряване на предоставяните публични услуги в общината.

Стратегическа цел 1: Развитие на балансирана и конкурентноспособна икономика.

Община Струмияни има възможности за интензивно развитие на икономика, базирана на добивна и преработвателна индустрия, селско и горско стопанство и сравнително качествен човешки ресурс. Първата стратегическа цел е насочена към стимулиране на икономическото развитие чрез активизиране на собствените ресурси и съхраняване на собствената специфика. Те се определят най-вече от плодородните почви, горски ресурси и потенциал за развитие на туризъм. Особено важно е и привличането на свежи инвестиции, включително чуждестранни. Не по-маловажно е привличането и задържането на квалифицирани кадри, чиито образование и умения съответстват с потребностите на бизнеса. Предвижда се подкрепа за МСП чрез подобряване на инфраструктурата в техните локализации, както и за развитие на иновациите.

Тази цел се подкрепя от два взаимно-свързани приоритета. Първият е насочен към повишаване на икономическата конкурентноспособност, технологично обновяване и иновационна дейности, създаване на привлекателна бизнес среда и подкрепа за МСП, използващи местния ресурсен потенциал. Вторият приоритет е насочен към развитие на техническите инфраструктури, създаващи условия за растеж и ефективност на

икономиката. Хоризонтална цел е намаляването на потреблението на енергия във всички сектори и дейности.

Приоритет 1. Развитие на икономиката чрез иновации, технологично обновяване и повишена конкурентноспособност.

Този приоритет покрива тематичните цели 1, 2 и 3 от общата стратегическа рамка на ЕС¹¹, насочени към постигане на „интелигентен растеж”. Макар и условно, специфичните цели по този комплексен приоритет са адресирани в три обособени сфери – индустрия, аграрен и горски сектори, туризъм.

Специфична цел 1.1. Развитие на технологичното обновяване и иновации

Изпълнението на тази специфична цел ще осигури условия за икономически растеж и конкурентноспособност. Реализацията ще бъде подкрепена от новата Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" с шестте си приоритетни оси: научни изследвания и технологично развитие, образование за реална заетост, мобилност и предприемачество, учене през целия живот, образователна среда за активно социално приобщаване, образователна и ИКТ инфраструктура, транснационално сътрудничество. Директна подкрепа ще бъде насочена и от ОП „Иновации и конкурентноспособност”.

Мярка 1.1.1: Технологично развитие и иновации

Дейности:

- Разработване на общинска иновационна стратегия,
- Стимулиране въвеждането на пазарно-ориентирани технологични проекти,
- Подкрепа на публично-частните партньорства при трансфер на технологии,
- Иновации и технологии за стартиращи фирми и МСП,
- Иновации за енергийна ефективност и опазване на околната среда.

Мярка 1.1.2: Развитие на информационно общество

Дейности:

- Изграждане на инфраструктура на информационното общество,
- Подобряване достъпа до и развитието на онлайн публични и бизнес услуги,
- Разработване на съдържание на услугите и техните приложения на местно ниво, в т. ч. и за отдалечените от общинския център населени места,
- Подпомагане на бизнеса, в т.ч. МСП за възприемане и ефективно използване на информационните и комуникационни технологии,
- Развитие на умения в населението, свързани с информационните технологии,
- Стимулиране на прилагането на програми за професионално образование и обучение в информационните и комуникационни технологии.

Специфична цел 1.2. Създаване на привлекателна бизнес среда

Изпълнението на тази специфична цел ще получи основна подкрепа по ОП „Иновации и конкурентноспособност”. Значителен тласък в реализацията ще осигурят схемите за ПЧП и директни частни инвестиционни инициативи.

Мярка 1.2.1. Обновяване на съществуваща и изграждане на нова бизнес инфраструктура

Дейности:

- Проектиране и подготвяне на терен за индустриална зона,
- Предпроектно проучване за изграждане на техническата инфраструктура в индустриална зона,
- Изготвяне на маркетингова стратегия и инвестиционен профил на общината за привличане на нови инвеститори.

Мярка 1.2.2. Подкрепа за малкия и средния бизнес

Дейности:

- Анализ на нуждите, проблемите и възможностите за подкрепа на МСП,

¹¹ 1. Научноизследователска дейност, технологичното развитие и иновации, 2. Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии, 3. Повишаване на конкурентноспособността на МСП, вкл. и на аграрния сектор.

- Провеждане на срещи с бизнеса за информиране относно общински проекти,
- Намаляване на административните бариери, лицензионни и разрешителни режими за развитие на бизнеса¹²,
- Осигуряване на информация за възможностите за финансиране по донорските фондове на ЕС,
- Насърчаване стартирането на бизнес: правни консултации, обучение, за достъп до информация, асистирание за издаване на разрешителни, достъп до площ за стопанска дейност,
- Подпомагане участието на МСП в панаири в България и чужбина.

Мярка 1.2.3: Повишаване на инвестиционния интерес към общината

Дейности:

- Маркетингово проучване на възможностите за привличане на потенциални инвеститори,
- Реклама за извоюване и утвърждаване на имидж на общината,
- Разширяване на контактите с чужди бизнес партньори.
- Разработване на “Бизнес профил на община Струмяни”, съдържащ подробна и актуална информация, насочена към потенциалните инвеститори

Специфична цел 1.3. Развитие на устойчиво и високоефективно селско стопанство

Освен стимулите на преките плащания, пазарната комасация на земята и новите възможности за колективни инвестиции в хидромелиорации, ПРСР ще подпомага млади фермери, ще финансира агроекологични мерки, обучения и консултантска помощ във всички аспекти на аграрния сектор.

Мярка 1.3.1: Развитие на модерно животновъдство

Дейности:

- Административна подкрепа в изготвяне и реализация на инвестиционни проекти,
- Изграждане на общински пазар за животни и животинска продукция.

Мярка 1.3.2: Подмяна и разрастване на площите с трайните насаждения

Дейности:

- Информация на местните производители за възможностите на ПРСР за подпомагане на стопанства за трайните насаждения
- Поддържане на регистър и предоставяне на информация за терени, подходящи за комасация на земя

Мярка 1.3.3: Оптимизиране на поливното земеделие

Дейности:

- Информационна, методическа и организационна помощ за създаване на сдружения за напояване,
- Инициране на публичен проект за обновяване и разширяване на напоителните полета и съоръжения,
- Осигуряване на достъп до научно-приложните разработки за оптимизиране на напояването (информационно-съветваща система).

Мярка 1.3.4: Подкрепа за млади фермери

Очаква се, че регламентирани в сегашната ПРСР дейности за подпомагане ще се пренесат и в новата програма за периода 2014-2020 г.: разширяване на земеделските стопанства, създаване на трайни насаждения и лозя, обновяване на материално-техническата база: сгради, оборудване, машини, увеличаване броя на животните, професионална квалификация, покриване на необходимите стандарти.

Дейности:

- Изграждане, отводняване и стабилизиране на селскостопански пътища

¹² Чрез разработване на пакет от документи за стимулиране на бизнеса: местни данъци и такси; база данни за свободни общински терени, организиране на офис на предприемача в центъра за общински услуги и информация (за подпомагане издаването на разрешителни и/или лицензи при стартиране на нов бизнес).

- Устройване на полски чешми, крайпътни залесявания, заслони, места за почивка

Специфична цел 1.4: Подобряване на качеството и маркетинга на земеделските продукти

Дейност:

Подобряване на маркетинга на селскостопански продукти и възможностите за привличане на инвеститори в селското стопанство.

Марка 1.4.1 : Изграждане на пазар на производители

Развитието на пазарите за повишаване на конкуренция с веригите супермаркети ще даде ново ниво и качеството на търговията с пресни и преработени селскостопански продукти, така и съответствието на качеството им с международните стандарти.

Дейности:

- Създаване на общински пазар, зони за търговия, отдих и паркиране в Струмяни.
- Изграждане на пазар и зона на търговия, отдих и паркиране в с. Микрево

Специфична цел 1.5: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селските райони

Целта преследва няколко взаимосвързани ефекта:

- *Регионален* – намаляване на диспропорциите в развитието на общината и областта,
- *Икономически* – увеличаване на добавената стойност в аграрния сектор и от там – ефективността и конкурентноспособността му,
- *Социален* – намаляване на бедността и увеличаване на заетостта в селата.

Целта е обособена с мотива да се създадат задържащи фактори в периферните райони на общината и да се хомогенизира пространственото ѝ развитие. Целта е насочена най-вече към селата в планинските райони. Освен по ОП „Иновации и конкурентноспособност”, ще има възможности за подкрепа и по ПРСР, която ще финансира инвестиции в модернизация на земеделски стопанства и технологично обновяване на преработвателни предприятия.

Марка 1.5.1: Създаване на малко предприятие за преработка на плодове, зеленчуци и горски плодове: замразяване, сушене, консервиране, дестилиране.

Дейност:

- Проучване на инвестиционен интерес за изграждане на малко предприятие за преработка на земеделска продукция

Марка 1.5.2: Подпомагане на частни инициативи в създаване на микропредприятия за занаяти: производство на сувенири, пакетиране на храни и др.

Мярката е свързана с развитието на туризма и повишаване заетостта на населението, като се разчита на местни суровини: дървен материал, мрамор и др.

Дейност:

- Проучване на инвестиционен интерес за изграждане на малко предприятие

Марка 1.5.3: Подпомагане на населението за преустройство на къщите за приемане туристи

Мярката е реализуема по ПРСР. Необходимата публична подкрепа се изразява в проучване и информиране за възможностите, помощ при изготвяне на проекти за кандидатстване, включване в регионални туристически продукти.

Марка 1.5.4. Развитие на горското стопанство

Тази мярка е насочена към използване на горския фонд, но в съчетание с залесяване, намаляване на ерозията и опазване на горските ресурси:

Дейности:

- Регулиране на използването на горския фонд,
- Залесяване,
- Укрепване на зони на свлачища и ерозирани зони,
- Обучение на населението в използване на горските плодове и ресурси,
- Стимулиране на създаването на центрове за събиране и обработка на горска продукция,

- Стимулиране практикуването на занаяти на базата на горското стопанство,
- Видео наблюдение по границата с БЮР Македония за пожари по горите
- Видео наблюдение на общинските гори за пожари

Специфична цел 1.6. Инвестиции за подобряване на инфраструктурата и създаване на основни услуги за населението в селата

Макар и гравитираща повече към жизнената среда, тази проблематика е включена тук поради пряката връзка с основния проблем на селските райони – обезлюдяването. Подобрените инфраструктури, достъпност и услуги са косвен фактор за задържане на младите, за предпоставката за развитие на интензивно земеделие и животновъдство.

Мярка 1.6.1: Стимулиране на неземеделски дейности

Дейности:

- Подпоматане развитието на услуги в селския туризъм,
- Местно занаятчийство,
- Подпоматане маркетинг и реализация на земеделски и горски продукти,
- Производство на енергия от ВЕИ,
- Изграждане или рехабилитация на малка инфраструктура за управление на животинските отпадъци.

Специфична цел 1.7. Насърчаване развитието на устойчив туризъм

Предвижда се разширяване на туристическото предлагане чрез създаване на условия за развитие на селски и ловен туризъм. Община Струмьяни има ограничени туристически ресурси с малка усвояемост. Това означава, че общината има неусвоен туристически потенциал, но за да бъде вплетен в продаваеми туристически продукти, той следва да търси регионален мащаб и партньорства.

Реализацията ще бъде подкрепена от новата Оперативна програма „Региони в растеж”, приоритетна ос „Регионален туризъм”. Ще се финансира възстановяване, опазване, експониране и оборудване на атрактивни природни и антропогенни обекти, формиращи основа за интегрирани регионални туристически продукти. В селските райони, тези дейности ще се подкрепят и от ПРСР.

Мярка 1.7.1: Опазване и експониране на културното и природно наследство, развитие на туристическата инфраструктура

Дейности:

- Изработване на схема за развитие на туризма в общината,
- Обновяване на пътната инфраструктура в туристическите ареали,
- Развитие на природни, културни и исторически атракции,
- Развитие на регионален туристически продукт и маркетинг на дестинациите;
- Разнообразяване на неземеделските дейности, чрез развитие на селски туризъм,
- Съставяне и подържане на регистър на културното и историческото наследство,
- Реставрация, консервация и експониране на ранно-християнска базилика, м. Градището, с. Микрево и осигуряване на достъп - 1,5 км
- Неолитно селище - 8000 г. пр. хр., м. Масовец, с. Илинденци
- м. Аязмо в с. Илинденци - туристическа пътека и туристическа инфраструктура
- с. Гореме - 25 км от с. Струмьяни - етнографски център
- Открита сцена в с. Микрево - Малешевско пее
- Открита сцена в с. Илинденци - мобилна сглобяема сцена и ремонт на съществуваща
- Спортна зала - тип балон, с. Илинденци
- Облагородяване на пространства около църквите в селата от района на Малашевска планина.

Мярка 1.7.2: Подобряване на туристическата информация, маркетинг и реклама

- Създаване и реализиране на единна програма за визуална информация, ориентация и реклама на туристическото предлагане в общината. Желателно е да се разшири и до мащабите на областта, и най –вече до съседните общини,

- Създаване на туристически информационен център с обновяващ се информационен и рекламен пакет за туристическото предлагане,
- Разработване на маркетингова стратегия и продукти за представяне и популяризиране на природните и исторически дадености на общината,
- Организиране на събития с туристически потенциал - форуми, пленери и др.,
- Информирание на населението за възможни инициативи и достъпни финансови източници за изграждане на туристическа инфраструктура и предлагане на туристически услуги;
- Създаване и промотиране на иновативни културни събития
- Развитие на инфраструктура за природни, културни и исторически атракции
- Изработване на специализирана устройствена схема за развитие на туризма в общината
- Подпомагане развитието на селския туризъм
- Административно подпомагане на частни стопани в устройване на къщите си за приемане на гости-туристи

Стратегическа цел 2: Повишаване на жизнения стандарт и социално сближаване

Приоритет 2. Развитие и модернизация на инфраструктурата

Местната инфраструктура са ключов фактор, стимулиращ развитието на бизнеса и икономическото приобщаване на цялата територия. Обновяването и доизграждането на местната инфраструктура е и източник за създаване на нови работни места.

Специфична цел 2.1. Развитие на транспортната инфраструктура

Реконструкцията и модернизацията на транспортната инфраструктура включва пътища, осигуряващи достъп до европейските транспортни коридори, пътища, осигуряващи вътрешно-общинските връзки, създаване на ефективна организация на пътното движение, инвестиране в трайно подобряване на експлоатационното състояние на общинските пътища.

Мярка 2.1.1: Обновяване на общинската пътна мрежа

Дейности:

- Реконструкция на път Струмяни - Илинденци - мраморни кариери
- Реконструкция на път Вълково – Палат
- Реконструкция на път Никудин - Добри Лаки
- Реконструкция на път Махалата - Седелец
- Реконструкция на път Раздол - Клепало
- Реконструкция на път Студената вода - Колибите
- Реконструкция на път Студената вода - Горна Рибница
- Реконструкция на път Каменица - Кърпелево - Вракуповица - Гореме - Цапарево
- Реконструкция на път Палат – Велюшец
- Ремонт и изграждане на мостове на р. Цапаревска в с. Микрево
- Ремонт на мостове в с. Илинденци
- Изграждане на тротоари, асфалтиране и преасфалтиране на улици в населените места на общината

Велоалеи и пешеходни зони

Велоалея Струмяни - Илинденци - 3,6 км

Велоалея Струмяни - Микрево - 1 км

Велоалея Микрево - Драката - 2 км

Пешеходна зона Илинденци и Струмяни - 3,6 км

Пешеходна зона Микрево и Драката - 2 км

Благоустройство

Озеленяване на улици

Зелени площи в населените места в общината

Облагородяване на площадни пространства в населените места на общината

Подобряване на околното пространство на читалището в с. Микрево

Безопасност на движението

Предложение до АПИ за изграждане на ляв завои в с. Струмјани на главен път Е – 79

Проектиране и изграждане на видео наблюдение на Струмјани и Микрево и по дължината на път Е 79

Специфична цел 2.2. Доизграждане и модернизация на ВиК инфраструктурата

Мярка 2.2.1: Подобряване на водоснабдяването и канализацията в общината

Дейности:

- Водоснабдяване
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Микрево
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Каменица
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Горна Крушица
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Цапарево
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Гореме
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Раздол
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Добри Лаки
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Никудин
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Игралище
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтовата настилка на с. Горна Рибница
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на с. Велюшец
- Канализация и ПСОВ
- Доизграждане на канализационна мрежа на с. Микрево
- Предиинвестиционно проектиране на ПСОВ в с. Микрево - Струмјани
- Предиинвестиционно проектиране на ПСОВ в с. Илинденци
- Проектиране на ПСОВ в с. Микрево - Струмјани
- Проектиране на ПСОВ в с. Илинденци
- Изграждане на ПСОВ с. Микрево - Струмјани
- Изграждане на ПСОВ с. Илинденци
- Изграждане канализация с. Каменица и изграждане на ПСОВ
- Изграждане канализация с. Горна Крушица
- Доизграждане на канализационна мрежа на с. Струмјани
- Доизграждане на канализационна мрежа на с. Илинденци
- Проектиране на свързващ канализационен колектор между с. Горна Крушица до с. Каменица
- Реконструкция на водохващания за водопроводна мрежа на с. Игралище
- Реконструкция на водохващания за водопроводна мрежа на с. Горна Рибница

- Реконструкция на водохващания за водопроводна мрежа на с. Цапарево
- Реконструкция на водохващания за водопроводна мрежа на с. Микрево
- Изграждане на довеждащ външен водопровод от община Кресна до с. Илинденци
- Реконструкция на външен водопровод от с. Илинденци - Струмьяни - Микрево – Драката
- Изграждане на язовир Никудин и съпътстващата го инфраструктура към него.

Специфична цел 2.3. Усъвършенстване на енергийната система и подобряване на енергийната ефективност

Мярка 2.3.1: Осветление

Дейности:

- Подобряване на уличното осветление на населените места в общината

Мярка 2.3.2: Енергийна ефективност и ВЕИ

Дейности:

- Топлинно саниране на всички общински сгради;
- Общинска програма за обновяване на жилищния фонд, вкл. енергийна ефективност,
- Стимулиране ползването на ВЕИ в МСП и частните жилища,
- Стимулиране създаването на ПЧП за енергийна ефективност и използване на ВЕИ.

Специфична цел 2.4. Изграждане на модерна комуникационна инфраструктура и подобряване на услугите

Мярка 2.4.1: Модернизация на комуникационната инфраструктура и подобряване на услугите

Дейности:

- Подпомагане на въвеждане на широколентови технологии за цифров пренос на информацията,
- Повишаване на достъпа до информационните и комуникационни технологии,
- Увеличаване на броя на обществените места за достъп до Интернет,
- Осигуряване на достъп до информационни услуги за хора в неравностойно положение.

Специфична цел 2.5. Подобряване на качествата на селищните среди в общината

Мярка 2.5.1: Обновяване на пешеходните зони и зелената система

Дейности/проекти:

- Обновяване на зелената система и зоните за отдих в селата,
- Проекти за подобряване на тротоарни настилки и пешеходни зони в селата.

Мярка 2.5.2: Подобряване на сигурността и предотвратяване на рисковете в селищната среда

Дейности:

Реки

Корекция, укрепване, почистване и изграждане на подпорни стени на река Цапаревска с. Микрево

Корекция, укрепване, почистване и изграждане на подпорни стени на река Шашка с. Струмьяни

Облагородяване на речни брегове

Свлачища

Укрепване на свлачище по път Струмьяни - Илинденци

Укрепване на свлачище по път Цапарево - Гореме

Стратегическа цел 3: По-ефективни обществени услуги.

Приоритет 3: Намаляване на бедността и подобряване на системата на публичните услуги

Този приоритет е насочен към хората, заетостта им и системата на публичните услуги: образование, здравеопазване, култура, спорт, социални услуги. Община Струмьяни има сравнително добър демографски потенциал и качествени човешки ресурси с не особено добра образователна и професионална подготовка, но с подчертано отрицателно възпроизводство.

Приоритетът е фокусиран в използването на наличните потенциали за подобряване на качеството на живота и създаването на подходящи условия за развитието и реализацията на човешките ресурси в общината. Основна част от средствата за това включват увеличаване на равнището на заетостта и доходите и подобряване на качеството публичните услуги: здравеопазване, социални услуги, образование, спорт и култура.

Специфична цел 3.1. Подобряване достъпа до пазара на труда, повишаване на заетостта и доходите на населението

Дейности:

- Предлагање на мерки за повишаване на заетостта с акцент на младежката заетост
- Стимулиране на трудовата мобилност, професионалното образование и ученето през целия живот
- Намалване на бедността и постигане на социална интеграция на групите в неравностойно положение, особено в селата
- Насърчаване на социалното предприемачество чрез участие и изпълнение на проекти

Специфична цел 3.2. Подобряване на качеството и достъпа до здравни, образователни, социални, културни услуги и спортни прояви

Общината ще продължи да съдейства за увеличаване обхвата и качеството на публичните услуги посредством информационно осигуряване на институциите и обществеността. Предвижда се повишаване качеството на социалните услуги, доближаване на здравните услуги до потребителите, подобряване качеството на образователните услуги. Основна подкрепа за реализация на целта ще се осигури от ОП „Региони в растеж” и ПРСР.

Основните дейности по този приоритет са свързани с изграждане и обновяване на социалната инфраструктура: обекти за здравни и социални услуги, за образование, спортни и културни прояви, включително подобряване на тяхната енергийна ефективност,

Мярка 3.2.1: Подобряване на качеството и достъпа до здравни и социални услуги

Дейности:

- Дневен център за възрастни в с. Микрево - строителство и оборудване,
- Социалния патронаж в с. Струмјани - текущ ремонт и оборудване по идеен проект,
- Защитени жилище за хора с умствена изостаналост с капацитет 10 потребители, с. Раздол - ЕЕ - изолации, Енергиен одит по идеен проект,
- Изграждане на ОиВ и котелно за двете защитени жилища и ЦНСТ,
- ДВХПР - психични разстройства, с. Раздол с капацитет до 30 души с тенденция за закриване - основен ремонт: ЕЕ, вътрешен ремонт, оборудване,
- Предоставяне на услуга "Личен асистент" за минимум 20 души,
- Предоставяне на услуга "Домашен помощник" - 50 души,
- Читалище "Будител", с. Срумјани - цялостна реконструкция и оборудване,
- Ремонт и оборудване на обекти за домашен социален патронаж,
- Ремонт на Здравен дом - с. Микрево,
- Ремонт на Здравен дом - с. Илинденци,
- Ремонт на Здравен дом - с. Струмјани.

Мярка 3.2.2: Подобряване на качеството на образователните услуги

Дейности:

- Създаване на общинска програма за професионално образование и обучение в информационни и комуникационни технологии
- Енергийно саниране, достъпна среда и оборудване на действащите училищата на територията на общината
- Развитие на извънкласни и извънучилищни форми на обучение
- Осигуряване на условия и ресурси за реализация на процеса на интеграция на лица със специални образователни потребности
- Развитие на умения в населението, свързани с информационните технологии

- ОДЗ "Патиланци", филиал с. Струмяни - смяна на кухненско и перално оборудване, текущ вътрешен ремонт
- ОДЗ "Патиланци", филиал с. Илинденци - смяна на кухненско и перално оборудване, текущ вътрешен ремонт
- ОДЗ "Патиланци", с. Микрево - смяна на кухненско и перално оборудване, текущ вътрешен ремонт
- СОУ "Паисий Хилендарски", с. Микрево - допълнителен физкултурен салон (нова сграда)
- Сграда бивше училище, с. Илинденци - проучване за осъществимост на климатично училище или културен център
- Столова към бивше училище, с. Илинденци
- Ремонт на сграда бивше училище, с. Добри лаки - защитено жилище или зелено училище
- Ремонт на Сграда бивше училище и детска градина, с. Цапарево
- Ремонт на сграда бивше училище, с. Игралище
- Ремонт на сграда бивше училище, с. Крушица

Мярка 3.2.3: Подобряване на условията за физкултура и спорт

В рамките на тази мярка ще бъде продължено изграждането и възстановяване на площадки за спорт и отдих в села на общината.

Дейности:

- Ремонт на физкултурни площадки в селата,
- Ремонт на физкултурни салони и площадки в училищата,
- Проектиране на спортна зала за общината,
- Проектиране на спортна зала - тип балон, с. Илинденци.

Специфична цел 3.3. Подобряване условията на живот и равноправно включване на ромите и другите уязвими групи в социално-икономическия живот

Тази цел гравитира към тематична цел 9 от Общата стратегическа рамка на ЕС „Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността“ и ще търси подкрепа за реализацията си по ОП „Развитие на човешките ресурси“, приоритет „Достъп до заетост за търсещите работа, подкрепа за мобилността на работната сила“. Особено внимание следва да се отдели на развитието на младежки дейности и социално включване на младежи в риск. Трайното решаване на проблема за равноправното включване ще се търси в повишаване на квалификацията на работната ръка и повишаване на възможностите за включване в пазара на труда.

Мярка 3.3.1: Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване на маргинализирани социални групи

Дейности:

- Насърчаване на мерките за интеграция на маргинализирани лица и групи /роми и др./,
- Повишаване на достъпа до публични услуги за лица в риск,
- Насърчаване на социалната икономика и създаването на социални предприятия,
- Гарантиране на достъп до предучилищно и училищно образование за деца на семейства в неравностойно положение,
- Намаляване на преждевременно напускане на училище на деца от ромски произход и деца в риск,
- Проектиране на ромски културен център, с. Микрево - предполагаема сграда за закупуване.

Мярка 3.3.2. Подобряване на координацията между институциите на пазара на труда и общината

Дейности:

- Подкрепа за политиките в сферата на пазара на труда,
- Подобряване качеството на обслужването на гражданите и бизнеса с институциите на пазара на труда,
- Подобряване координацията между институциите, работещи на пазара на труда, социалните услуги и здравеопазването,

Стратегическа цел 4: Опазване на околната среда

Приоритет 4. Опазване на околната среда и развитие на екологична инфраструктура за устойчиво развитие и инвестиционна привлекателност

Специфична цел 4.1. Достигане на нормите за качество на атмосферния въздух, намаляване и предотвратяване на рисковете за човешкото здраве

Тази цел е хоризонтална и ще се постигне чрез обединени усилия във всички сфери с източници на замърсяване на въздуха: автомобилен трафик, лоши пътни и тротоарни настилки, отопление на твърди горива и др.

Специфична цел 4.2. Подобряване на системата за управление на битови и промишлени отпадъци

Новата ОП „Околна среда” няма да финансира повече изграждането на депа. Акцентът ще се постави върху оптимизацията на системите за управление на отпадъците, включващи финансиране на дейности:

- Подобряване на системата за оползотворяване и обезвреждане на битови отпадъци,
- Оптимизиране на системите за събиране и транспортиране на битови отпадъци, включително разделно събиране,
- Проектиране на компостиращи инсталации за зелени отпадъци и такива за биоразградими отпадъци от домакинствата,
- Предотвратяване и намаляване образуването на отпадъците чрез обучение и информиране на населението,
- Закриване и рекултивация на съществуващи депа за отпадъци.

Специфична цел 4.3. Защита и подобряване на състоянието на защитените зони за опазване на природните местообитания, и дивата флора, и фауна, и опазване на дивите птици.

Дейности:

- Подобряване на състоянието на защитените зони за опазване на природните местообитания, и дивата флора, и фауна, и опазване на дивите птици.

Стратегическа цел 5. Междуобщинско и международно сътрудничество

Един от ефективните инструменти за повишен капацитет е изграждането на междуобщински сътрудничества и партньорства за решаване на общи проблеми, както и за постигане на интегрирана социално-икономическа и културна общност в областта и района. Сътрудничеството и партньорството е необходимо и на по-високи равнища - в рамките на Югозападния район на планиране и със съседните страни Гърция и БЮРМакедония. Сътрудничеството и партньорството е гаранция за пренасяне на положителни практики и за постигане на общ просперитет на партньорите.

Първият приоритет на стратегическа цел 5 е ориентиран именно към подобряване на социалното, икономическото и културното сътрудничество, както и сближаване между съседните общини и международно сътрудничество.

Приоритет 5. Стимулиране на междуобщинско сътрудничество и партньорство

Програмите за териториално и международно сътрудничество и Оперативна програма „Техническа помощ и административен капацитет” ще осигурят основната подкрепа за реализирането на специфичните цели и мерки по този приоритет.

Дейност:

Продължаване на сътрудничеството на община Струмяни с общини: Петрич, Сандански и Кресна

Специфична цел 5.1. Активизиране на сътрудничества между община Струмяни и съседни български и чуждестранни общини за реализиране на съвместни инициативи

Изграждането на местни партньорства е мощен инструмент за повишени възможности и оползотворяване на местния потенциал за развитие. Развитие на инфраструктурите, туризмът, културата и екологията са само част от възможните сфери за сътрудничество и партньорства между община Струмяни и останалите съседни общини. Общината има добра практика в работата с общини от съседните страни. Реализацията им зависи единствено от взаимната воля.

Дейност:

- Продължаване на сътрудничеството на община Струмяни с общини от блягоевградска област, вкл. общините Петрич, Сандански и Кресна и осъществяване на нови партньорства с общини от България,
- Продължаване на сътрудничеството между община Струмяни с общините: Берово, Василево, и Неа Зихни и други общини от граничния район на Гърция и БЮР Македония,
- Разширяване на международното сътрудничество на община Струмяни с общини от Европа и света.

Стратегическа цел 6. Повишаване на административния капацитет и подобряване на публичните услуги

Първият приоритет е насочен към повишаване на административния капацитет на администрацията за подобряване на публичните услуги за населението.

Вторият приоритет е насочен към повишаването на институционалния капацитет и ефективността от действията на общинската администрация за развитие на уменията за управление на проекти и усвояване на средства от структурните фондове, както и за подобряване на предоставяните от тях услуги.

Приоритет 6. Повишаване на административния капацитет и подобряване на публичните услуги

Инвестициите в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги са необходими за осъществяването на предстоящи трудни реформи и постигането на по-добро управление.

Специфична цел 6.1. Повишаване на капацитета на общинската администрация чрез обучение и развитие на уменията за управление на проекти

Дейност:

Изграждане на партньорства със съседни и сходни общини за съвместни проекти в сферата на инфраструктури, туризъм, култура, екология

Мярка 6.1.1: Повишаване на управленския капацитет на общинската администрация

Дейности:

- Повишаване квалификацията и чуждоезиково обучение на общинските служители
- Повишаване квалификацията на общинските служители за подготовката на проекти
- Подобряване на капацитета общинските служители за управление на проекти
- Провеждане на обучения на служители на администрацията за управление на проекти.

Мярка 6.1.2: Създаване на общинска нормативна рамка в подкрепа на местното развитие

Дейности:

- Изработване на проект на общ устройствен план на община Струмяни,
- Изработване на окончателен проект на общ устройствен план на Струмяни,
- Актуализация и допълване на общинската нормативна уредба.

Специфична цел 6.2. Подобряване на предоставяните публични услуги в общината

Дейности:

- Координация и партньорство при разработване и изпълнение на стратегии и планове,
- Разширяване на онлайн услугите в общината и актуализиране на електронната страница на община Струмяни,
- Подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса
- Изграждане на капацитет в структурите, изпълняващи политики в областта на заетостта, образованието и социалната сфера,
- Изграждане на капацитет в структурите за осъществяването на реформи на местно равнище,
- Мерки за електронно правителство, електронни обучения, електронно приобщаване и електронно здравеопазване,
- Проучване на възможностите и създаване на МИГ – Струмяни,
- Методическа и експертна помощ за прилагане на стратегии за местно развитие.

2. Индикативна финансова таблица и програма за реализация на ОПР

Както целият оперативен план, така и неговата неразделна част – индикативната финансова таблица, са приемници на аналогичните планови документи от периода 2007-2013 г. Част от проектните идеи и проектите, заложи в предходната индикативна таблица, са изпълнени, но има и такива, които не са изпълнени и са включени в новата индикативна таблица. За някои от неизпълнените проекти и мерки няма индикации за реализация и затова са отстранени в новата таблица. Предложени са много нови проектни идеи и дейности, които са се проявили като нужда за населението от община Струмяни под влияние на външните промени в страната и областта. Също така е обърнато внимание на проекти, които са свързани с междуобщински проекти, които са резултат от комплексното развитие на територията.

Новата индикативна таблица съдържа проекти с индикативна стойност над 50 млн. лв. Вероятно не всички проекти ще бъдат изпълнени в течение на следващите вече, 6 години. Задачата на планирането е да работи с прогноза за бъдещето и вижданията за приемственост и присъствие в дневния ред на общината на всички мотивирани потребности и възможности за желано развитие. Потребности не само на общината по повод законово регламентирани й функции и собствени политики, но и потребности на всички партньори, на цялата общност в общинската територия.

Структурата на плановите средства в индикативната таблица са дадени в табл. 31.

Таблица 31

Структура на средствата в индикативната таблица, хил. лв.

Стратегическа цел 1: Развитие на балансирана и конкурентноспособна икономика	1,88%
Стратегическа цел 2: Повишаване на жизнения стандарт и социално сближаване	90,83%
Стратегическа цел 3: По-ефективни обществени услуги	6,85%
Стратегическа цел 4 Опазване на околната среда	0,28%
Стратегическа цел 5 Междуобщинско и международно сътрудничество	0,02%
Стратегическа цел 6. Административния капацитет и публичните услуги	0,13%

Новият план за развитие на община Струмияни е изграден върху една шест стратегически цели. Съответно са посочени приоритети и дейности по всяка една от стратегическите цели. Общината ще се стреми към устойчив икономически растеж чрез мобилизиране на собствения си потенциал и иновации. Залага се на подобряване на качеството на живот, заетостта и доходите. Общината ще се стреми и към по-добре подредена територия чрез укрепване на селата в граничните райони, подобряване на достъпността и доизграждане на инфраструктурите при щадящо използване на ресурсите и опазване на околната среда. Управлението и реализацията на планираните дейности ще се реализира чрез развитие на сътрудничеството и партньорството на арзлични структури.

Целите, приоритетите и дейностите на този план ще се реализират от съвкупността на ресурсите, инвестирани в община Струмияни по линия на местния бюджет, привлечени средства от фондовете на ЕС, частни инвестиции и други източници. В индикативната таблица е направен прогнозен разчет за общите финансови средства, обхващащи всички дейности, за да се постигнат заложените цели.

Определените индикативни стойности посочват само необходимите нива на финансиране за постигане на целите и изпълнение на приоритетите на плана, без да имат пряко отношение към реалното разпределение на ресурсите в областта на регионалната политика по оперативни програми и фондове. Съответните стойности са получени чрез агрегиране на индикативните стойности на съставните проекти и проектни идеи по всеки от приоритетите и дейностите. Основните източници за публично финансиране на регионалното развитие ще продължат да бъдат:

- Фондове на ЕС: ЕФРР, ЕСФ и кохезионния фонд,
- Национално финансиране: републикански и общински бюджети, както и финансови ресурси от други източници: публични фондове, държавни и общински предприятия, фондации, асоциации, сдружения и др.,
- Частни инвестиции,
- Средства от международни финансови институции.
- Други източници на финансиране.

Основните финансови средства се формират от първите два източника: средства от фондовете на ЕС и националното публично финансиране. Средствата от международни финансови институции, имащи предимно характер на заемни средства, са в допълнение на първите два източника. Индикативните стойности са съобразени с прогнозируемите параметри на държавния бюджет за съответната година. Средствата от други национални публични фондове и предприятия, като ФЛАГ и ПУДООС, са представени, като е използван досегашния им опит за предоставяне на средства за преки инвестиции в проекти за развитие или под формата на кредити и мостово финансиране с краткосрочен характер.

Общата оценка на необходимите ресурси за изпълнение на ОПР Струмияни 2014-2020 г. възлиза на млн.лв.

Разпределение средствата по приоритети и дейности следва новата стратегическа линия за прехвърляне на акцента от публични услуги, невъзпроизвеждащи принадена стойност и заетост, към стимули за иновации, бизнес инфраструктура и работни места. Това мотивира насочването на най-големия дял към стратегическа цел „Повишаване на жизнения стандарт и социално сближаване”. С този дял ще се финансират технологичното обновяване на икономиката, иновациите, туризма, техническата инфраструктура. Следващият по големина е насочен към Стратегическа цел 3: По-ефективни обществени услуги. Тук влизат публичните услуги, опазването на околната среда и повишаването на енергийната ефективност. Стремежът към териториално сближаване чрез сътрудничества и партньорства, заедно с инвестициите за повишаване на институционален капацитет и опазването на околната среда, получават най-малкия дял от прогнозната финансова рамка

на общинския план – под 1 %. Долната графика визуализира разпределението на ресурсите по стратегически цели:

Подробното разпределение по приоритети е представено в табл. 32

Таблица 32

Извлечение от индикативната таблица, хил. лв.

В приложение № 1 е представена Програма за реализация на План за развитие на община Струмяни за периода 2014-2020 г.

3. Показатели за наблюдение и оценка на ОПР

За отчитане и анализ на напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на община Струмяни е създадена система от показатели по за физическото и финансовото изпълнение на всяка дейност от индикативната таблица. Показатели са за резултат и за въздействие.

Показателите за резултат са за наблюдение и оценка на изпълнението на приоритетите и дейностите за развитие на общината.

Показателите за въздействие отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостна оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Те са разделени в две основни категории:

Общи количествени показатели

Тези показатели са посочени в НСРР на Република България за периода 2012-2022 г. за всеки от районите от ниво 2 с изходни и целеви стойности. Те са базирани на показателите в Националната програма за реформи и ще отразяват постигането на целите на Стратегия „Европа 2020”. На тях ще стъпва системата за наблюдение и оценка в областта на регионалната политика и развитието на регионите в ЕС през следващия планов и програмен период.

Специфични количествени показатели

Избрани са специфични количествени показатели за наблюдение ще се отчита напредъкът по изпълнението на дейностите за развитие на община Струмяни, табл. 33.

Таблица 33

Специфични показатели за община Струмяни

СПЕЦИФИЧНИ КОЛИЧЕСТВЕНИ ИНДИКАТОРИ	Изходна стойност	Целева стойност 2020 г.
Увеличаване на нетните приходи от продажби в % при базова 2012 г.	-	5%
Увеличаване на броя на реализираните нощувки, база 2012 г.	-	10%
Създадени и популяризираны туристически дестинации, бр.	-	2
Нови стартиращи иновативни МСП, бр.	0	2
Проекти за възстановяването на съществуващи и на нови напоителни съоръжения и системи, бр.	-	1
Увеличаване площта на обработваемите земеделски земи, %		2%
Брой модернизираны и реконструирани сгради и обекти на културата, читалища и др., бр.	0	4
Изградени и реконструирани спортни обекти, бр.	-	2
Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа, км	0	20
Население с подобрен транспортен достъп, %	-	2500
Разширена и реконструирана ВиК мрежа, км	-	20
Изграждане на ПСОВ, бр.	-	1
Проекти за подобряване на административния капацитет, бр.	0	2
Създадени/обновени градски зелени площи, % спрямо съществуващи	-	5%
Междообщински проекти, бр.	-	2
Проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен между общините на България, Гърция и БЮРМакедония или други страни в Европа, бр.	-	2

Източници:

Избраните показатели за наблюдение и оценка на изпълнението са съпоставими с текущите макроикономически и секторни процеси и с основните показатели, използвани в системите за наблюдение по оперативните програми, а също така отразяват и спецификата на общината. Те отговарят на изискванията на “Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022 г., Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 за периода 2014-2020 г., Областната стратегия за развитие 2014-2020 г. и Общински планове за развитие 2014-2020 г и са:

- Конкретни. Прости и ясни са за разбиране и лесни за събиране и обобщаване на специфична информация,
- Измерим. Съществуват методи за измерване на стойностите им,
- Достъпни. Има информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност и качество и са достъпни на приемлива цена,
- Адекватни. Обосновани са, и съответстват на дейностите за развитие,

4. Действия по наблюдение и оценка на ОПР

Наблюдението и оценката на изпълнението на ОПР /мониторинг/ има задачата цели осигуряване на ефективното изпълнение на дейностите с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Обект на наблюдението са напредъкът, промените и последиците от предприеманите програмни действия в ОПР на община Струмяни.

Орган за наблюдение на ОПР е общинският съвет.

При наблюдението на изпълнението на ОПР 2014 – 2020 г. общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Финансовото, техническото и административното наблюдение на дейностите по ОПР се осигурява от бюджета на общината.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ОПР, като за резултатите от тази дейност се разработва годишен доклад, който се обсъжда и одобрява от общинския съвет. Годишният доклад служи за осигуряване на данни за изготвяне на междинната и последващата оценка на ОПР, и съдържа информация за:

- Условието и резултатите от изпълнението на общинския план за развитие и в частност, промените в социално-икономическите условия в общината,
- Напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР по показателите за наблюдение,
- Действията, предприети от компетентните органи за цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ОПР: мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данните, преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми, мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие, мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината, мерките за прилагане принципа на партньорство, резултатите от извършени оценки към края на съответната година, заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

За реализацията на ОПР се извършват междинна, последваща, а при необходимост и други тематични оценки. Целта на оценките на ОПР е количествено измерване на резултатите, ефекта и въздействието от реализацията на плана. Чрез тях

се прави систематичен преглед на конкретните управленски дейности за осигуряване на информация за пълния спектър от краткосрочни и дългосрочни въздействия върху бенефициентите и потребителите.

Междинната оценка се изготвя не по-късно от 4 години от началото на периода на нейното действие, и включва:

- Оценка на първоначалните резултати от изпълнението
- Оценка на степента на постигане на съответните цели,
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси,
- Изводи и препоръки за актуализация на съответния документ.

Последваща оценка се извършва не по-късно от една година след изтичането на периода на действие на ОПР и включва:

- Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите,
- Оценка на общото въздействие,
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси,
- Изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Наблюдението и оценката на общинския план за развитие включват следната последователност от действия:

- Избор на критерии и показатели за наблюдение и оценка на плана,
- Наблюдение и отчет на изпълнението,
- Анализ и съпоставка на плана с отчета,
- Предлагане и предприемане на коригиращи действия , ако са необходими.

Използваните методи са: проучване на документи, статистика, наблюдения на място, социологически проучвания: анкети, интервюта, срещи и групови наблюдения, обработка, съхранение и използване на информацията и пр. За прозрачността на наблюдението е препоръчително информацията за оценките да се публикува в интернет страницата на общината.

Периодичност за наблюдение и оценка е 1 година.

5. Партньорство, информация и публичност

При разработването на ОПР, както и в процеса на неговото изпълнение, трябва да бъдат осигурени предпоставки за прилагане на принципа за партньорство, публичност и прозрачност на всички етапи при провеждане на политиката за регионално развитие. Формите за осигуряване на публична информация за процеса на изготвяне, съгласуване, приемане, изпълнение, наблюдение, оценка и актуализиране на общинския план за развитие, както и информация за потенциалните ползи, резултатите и въздействието от прилагането на общинския план за развитие, са:

- Разпространяване на информация с помощта на медиите: местни вестници, телевизионни и радио канали и новинарски сайтове,
- Интернет страницата на община Струмяни,
- Обществени обсъждания на различни етапи от разработването на плана, отчетите и анализите за неговото изпълнение.

6. Отговорност и институционално взаимодействие

Кметът на общината и общинският съвет са основните участници и партньори в процеса на формиране и прилагане на регионалната политика на местно ниво. Техните функции в управлението, наблюдението, оценката и контрола на регионалното развитие са определени със Закона за регионално развитие. Те са включени в процеса на определяне на регионалната политика, като са задължени да разработват стратегически планови документи за съответното ниво.

Кметът на община Струмяни:

- Организира изработването на общинския план за развитие и го внася за обсъждане и приемане от общинския съвет,
- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на ОПР,
- Организира изграждането, поддържането и оперирането на единната информационна система за управление на регионалното развитие на територията на общината,
- Изготвя годишен доклад за наблюдение изпълнението на ОПР и го внася за одобряване от общинския съвет,
- Осигурява публичност и прозрачност за ОПР и неговото изпълнение, промени и актуализация във времето до 2020 г.
- Публикува всички документи по ОПР, наблюдението и оценката за изпълнението му.
- Поддържа контакти с областна и съседни или чуждестранни общински администрации, юридически и физически лица за изпълнение на ОПР.

Общински съвет на община Струмяни

- Обсъжда и приема ОПР по предложение на кмета,
- Приема актуализации и промени в ОПР според промените на външните условия за общината,
- Одобрява годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР по предложение на кмета на общината.

Изпълнението на ОПР на община Струмяни в оперативен план ще се подпомага и координира основно от отдела, отговорен за общинската собственост и проектите по европейски фондове и програми. Контролът по изпълнението на ОПР ще се осъществява от общинския съвет и кмета, който отговаря пряко за изпълнението на плана.

Участието на социално-икономическите партньори в политиката на регионалното развитие в рамките на ОПР ще бъде широко застъпено. В процеса на работа по плана те обогатяват и предлагат на местните органи на управление нови идеи на база на техния практически опит и подпомагат утвърждаването на решения с по-голям обществен консенсус. Партньорите участват и в реализирането на партньорства на местно и регионално ниво, допринасят със собствени средства за реализиране на дейности по целите и приоритетите на плана.

Бизнесът в региона е представен основно от представители на търговските дружества, бизнес-асоциациите, работодателските организации, синдикати, НПО и други. Решаващото значение за перспективите за регионално развитие на общината е свързано със значителните му възможности за подпомагане на информационни, образователни, квалификационни, посреднически и др. компоненти на действията по реализацията на ОПР. Бизнесът е генератор на нови идеи и е мотивиран за влагане на средства в съвместни публично-частни инициативи.

Синдикалните организации са основен партньор на властите на областно и местно ниво в процеса на формиране и прилагане на регионалната политика.

Неправителствените организации са полезен коректив по отношение подготовката на ОПР и на реален участник в неговото изпълнение. Те имат широки възможности за подпомагане на информационни, образователни и квалификационни, маркетингови и други компоненти на действията по реализацията на ОПР. Голяма част от тях пряко ще участват в реализацията на проекти и действия за регионално развитие, финансирани от европейски и национални фондове. Фактор за успешното им включване в реализацията на ОПР е усъвършенстване на механизмите и процедурите за партньорство.

Сътрудничество и участие на партньорите при изпълнение на ОПР:

- Договори и споразумения за съвместна работа за изпълнение на общи дейности,
- Обществени съвети с постоянно действие и временни такива,
- Обществени форуми,
- Конференции,
- Отворени работни групи с участие на всички заинтересовани страни,
- Фокус групи с участие на експерти в различни професионални сфери,
- Ежегодни срещи с партньори и посещения между съседни общини за обмен на информация.

Прилагането на принципа на партньорство и прозрачност подобрява качеството на изработване и изпълнение на ОПР. Освен това, въвеждането и спазването на този принцип създава обективни предпоставки и условия за привличане и ефективно усвояване на повече европейски средства за развитие на общината.

Приложения:

1. Индикативна финансова таблица
2. Програма за реализация на ОПР 2014 – 2020 г.

ЗЛАТКА ЯНЕВСКА
Председател на ОбС